

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ



З А В Е Р Д Ж У Ю  
Голова Приймальної комісії  
О.В. Поркуян  
\_\_\_\_\_ 2017 р.

**ПРОГРАМА**

додаткового вступного випробування  
на основі ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра,  
здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки)  
на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право»

## **1. Програма фахового вступного випробування**

Необхідний обсяг знань вступника, що має перший (бакалаврський) освітній рівень зі спеціальності 081 „Право” забезпечують такі нормативні дисципліни, передбачені освітньою програмою.

### **Теорія держави і права**

Становлення, розвиток і сучасний стан теорії держави і права. Функції і завдання теорії держави і права.

Найбільш загальні закономірності виникнення, розвитку і функціонування державно-правових явищ, система основних понять юриспруденції як предмет теорії держави і права. Держава і право – специфічні соціальні інститути, органічно взаємопов'язані між собою.

Методологія теорії держави і права. Філософські основи теорії держави і права як загальні методи. Діалектико-матеріалістичний метод у вивченні держави і права. Загальнонаукові прийоми (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, абстрагування, аналогія, моделювання, структурно-функціональний і системний підходи тощо). Приватноправові способи пізнання державно-правових явищ (порівняльне правознавство, техніко-юридичний аналіз та ін.).

Характеристика економічної основи, соціальної влади і норм первісного суспільства. «Неолітична революція». Причини і форми виникнення держави. Загальне та особливе у походженні держави у різних народів. Обумовленість процесу виникнення державності конкретними історичними, соціально-економічними, військово-політичними, демографічними, екологічними, національними, географічними, релігійними та іншими чинниками.

Загальні закономірності виникнення і розвитку держави. Теорії походження держави – їх види та особливості. Загальна характеристика патріархальної, психологічної, матеріалістичної, природно-правової, расової, органічної теорій, а також теорії насильства.

Державна влада як особливий різновид соціальної влади. Форми і способи здійснення державної влади. Співвідношення політичної і державної влади. Легітимність і легальність державної влади.

Плюралізм у розумінні держави. Основні ознаки держави. Публічна влада. Територіальний поділ населення. Суверенітет. Податки і позики. Формальні атрибути держави (прапор, гімн та ін.).

Суть держави: методологічні підходи в аналізі минулої і сучасної державності. Еволюція суті і соціального призначення держави. Розвиток соціально-політичної основи держави та її суть.

Необхідність і важливість типології держав. Проблема вибору критеріїв класифікації держав і правових систем. Поняття типу держави. Теоретичні засади і значення типології держави. Чинники, що визначають тип держави. Формацийний підхід: його переваги і слабкі сторони. Особливості держави у межах одного історичного типу. Перехідні типи держави. Спадкоємність у розвитку держави. Характеристика окремих типів держав. Рабовласницька держава і право.

Феодална держава і право. Капіталістична держава і право. Соціалістична держава і право.

Цивілізаційний підхід: його переваги і слабкі сторони. «Людське вимірювання» як критерій прогресу державності.

Діалектика співвідношення формаційного і цивілізаційного підходів у типології держави.

Поняття і різновиди форм держави. Співвідношення суті, змісту і форми держави. Форми правління: поняття і види. Загальна характеристика монархій і республік. Форма правління України та її розвиток у сучасних умовах.

Співвідношення типу і форми держави. Різноманіття форм правління у межах одного і того ж типу держави.

Форми національно-державного і адміністративно-територіального устрою: поняття і види. Унітарна держава і федерація. Устрій України: минуле і сучасність. Конфедерація.

Державний режим: поняття, види. Співвідношення державного і політичного режимів. Демократичні та антидемократичні режими. Державний режим сучасної України.

Поняття функції держави. Нерозривний зв'язок функцій цілями, завданнями і принципами організації і діяльності держави. Функції держави і функції її окремих органів. Зміна і розвиток функції держави у міру розвитку суспільства.

Класифікація функцій держави: постійні, і тимчасові, внутрішні і зовнішні, основні і неосновні. Характеристика основних внутрішніх і зовнішніх функцій сучасної Української держави. Форми здійснення функцій держави: поняття і види. Роль права у процесі реалізації функцій держави та її окремих органів.

Поняття, структура, методологічні засади аналізу політичної системи суспільства. Критерії відбору елементів політичної системи. Її основні суб'єкти: держава, політичні партії, рухи, громадські організації та об'єднання тощо. Політична свідомість. Право й інші соціальні норми як регулятивна основа політичної системи. Політичні відносини і політична практика. Види політичних систем. Співвідношення політичної, економічної, соціальної і правової систем у суспільстві.

Місце і роль держави у політичній системі, її взаємодія з інститутами політичної системи (політичними партіями, громадськими і кооперативними організаціями, трудовими колективами тощо). Ознаки держави, що відрізняють її від інших організацій і установ суспільства. Держава і Церква. Світські і теократичні держави.

Функції й основні тенденції розвитку політичної системи українського суспільства.

Системний характер нормативного регулювання у суспільстві. Індивідуальний і нормативний рівні. Індивідуальне регулювання. Норма як міра суцього і належного. Соціальні норми й їх класифікація.

Соціальні і технічні норми, їх особливості і взаємозв'язок. Техніко-юридичні норми. Їх роль і місце у правовому регулюванні. Юридична природа стандартів.

Єдність і класифікація соціальних норм. Норми права, моралі, звичаї, традиції, релігійні, політичні, естетичні, корпоративні та інші норми. Загальне й особливе в праві та інших соціальних нормах.

Співвідношення права і моралі: єдність, відмінність, взаємодія. Суперечність між правом і мораллю, шляхи їх усунення і подолання. Роль права у розвитку і зміцненні етичних засад суспільства. Значення моралі у підвищенні правової культури і формуванні поваги до права.

Право і звичаї. Право і норми, що містяться в актах громадських організацій. Право і релігійні норми. Право та естетичні норми. Проблема «технічних» норм. Юридична природа стандартів. Роль стандартизації у розвитку продуктивних сил суспільства, у забезпеченні технічного прогресу, прав людини, захисту природи.

Поняття і визначення права. Основні ознаки права. Методологічні підходи до аналізу природи права. Право в об'єктивному і суб'єктивному сенсі. Нормативність, обов'язковість, формальна визначеність, системність, вольовий характер права. Право як державний регулятор суспільних відносин. Класове, загальносоціальне, релігійне, національне, расове у суті права.

Основні концепції права: природно-правова, історична, марксистська, нормативістська, психологічна, соціологічна.

Економіка, політика, право. Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві. Справедливість як головний принцип права. Співвідношення переконання і примусу в праві. Статика і динаміка права.

Соціальне призначення права. Інструментальна і гуманістична цінність права. Функції права: поняття і види.

Співвідношення понять «форма» і «джерело» права. Класифікація форм права: нормативний акт, правовий звичай, юридичний прецедент, нормативний договір. Основні види форм українського права.

Поняття і види нормативних актів. Система нормативних актів України. Конституція як основний закон держави. Закони: їх поняття, ознаки, види. Верховенство законів як найважливіша вимога правової держави. Підзаконні нормативні акти: їх поняття, ознаки, види. Президентські, урядові, відомчі, регіональні, локальні нормативні акти. Особливості співвідношення нормативних актів у державі. Дія нормативних актів у часі, просторі і за колом осіб. Зворотна закону.

Правотворчість, поняття і форми. Зміст, цілі і суб'єкти правотворчості. Види і принципи правотворчості. Відомча, делегована, санкціонована, локальна правотворчість. Правотворчість і законотворчість. Поняття, етапи й основні стадії законотворчого процесу. Законодавча ініціатива, обговорення законопроекту, ухвалення та публікація закону. Оптимізація правотворчої діяльності.

Систематизація нормативних актів: поняття, принципи, види. Інкорпорація, консолідація, кодифікація. Систематизація українського законодавства та основні етапи роботи кодифікації.

Юридична техніка та її значення для правотворчості та систематизації нормативних актів. Засоби, правила та прийоми як елементи юридичної техніки. Мова і стиль закону. Спеціалізація та уніфікація українського законодавства. Комп'ютеризація законотворчості.

Поняття системи права та її основні ознаки. Відмінність системи права від правової системи. Основні елементи системи права. Предмет і метод правового регулювання як підстави виділення галузей у системі права. Поняття галузі права. Загальна характеристика галузей права. Інститут права: поняття та види. Міжгалузевий та галузевий інститут права. Субінститут права. Приватне і публічне право. Еволюція системи права. Матеріальне і процесуальне право. Юридична процедура. Види юридичних процесів. Співвідношення національного та міжнародного права. Система українського права та міжнародне право. Система права та система законодавства, їх співвідношення та взаємозв'язок. Характеристика сучасного стану українського законодавства. Система законодавства та форма державного устрою.

Поняття норми права. Ознаки правової норми, що відрізняють її від інших різновидів соціальних норм і індивідуальних правових приписів (розпоряджень). Загальнообов'язковість, формальна визначеність, зв'язок із державою, мікросистемність. Норма як регулятор типового суспільного відношення. Логічна структура норми права. Проблема елементного складу структури правової норми. Загальна характеристика гіпотези, диспозиції, санкції. Позитивні зобов'язання, дозволи і заборони у змісті правових норм. Норми права та статті нормативного акту, їх співвідношення. Способи викладу елементів правових норм у статтях нормативних актів. Види правових норм. Науково-практична значущість класифікації норм права. Підстави поділу норм права на види. Спеціалізовані норми права. Значення наукової класифікації правових норм для практики правового регулювання суспільних відносин.

Поняття, ознаки і види правових відносин. Правовідносини як особливий різновид суспільних відносин. Передумови виникнення правовідносин. Взаємозв'язок норм права та правовідносин. Склад правовідношення: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивні права та юридичні обов'язки (зміст правовідношення). Поняття та види суб'єктів права. Індивідуальні і колективні суб'єкти. Фізичні та юридичні особи. Держава як суб'єкт права. Правоздатність та дієздатність. Обмеження дієздатності. Правосуб'єктність. Об'єкти правовідносин: поняття та види. Особливості основних об'єктів у різних видах правовідносин. Фактичний та юридичний зміст правовідносин. Поняття, структура та види суб'єктивних прав і обов'язків як юридичного змісту правовідносин.

Поняття та класифікація юридичних фактів у залежності від їх зв'язків із волею суб'єктів правовідносин, як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Прості та складні юридичні факти. Фактичний (юридичний) склад. Презумпції у праві. Юридичні фікції.

Поняття реалізації права. Характерні риси форм і способів реалізації права. Дотримання, виконання та використання як безпосередні форми реалізації права. Механізм правореалізації. Застосування правових норм як особлива форма реалізації права. Необхідність правозастосування. Стадії процесу застосування норм права. Аналіз фактичних обставин справи, вибір і тлумачення норми права, кваліфікація, ухвалення рішення. Умови та юридичні гарантії законного та обґрунтованого застосування права. Акти застосування права: поняття, особливості, види. Відмінність прав застосовних актів від нормативних.

Ефективність правозастосовного акту. Механізм правозастосування. Прогалини у праві та шляхи їх усунення та подолання. Аналогія закону та аналогія права. Юридичні колізії та способи їх вирішення.

Поняття і необхідність тлумачення норм права. З'ясування, роз'яснення та інтерпретація змісту правових норм. Суб'єкти тлумачення: державні і недержавні органи, посадові особи та громадяни. Види тлумачення за суб'єктами. Офіційне та неофіційне тлумачення. Доктринальне тлумачення. Різновиди офіційного тлумачення. Нормативне та казуальне, легальне та авторське.

Способи (прийоми) тлумачення правових норм: філологічне (граматичне), логічне, систематичне, історико-політичне, спеціально-юридичне, функціональне. Тлумачення норм права за обсягом: буквальне (адекватне), розповсюджувальне та обмежувальне. Акти тлумачення норм права: поняття, особливості, види. Юридична природа та значення актів офіційного тлумачення (інтерпретаційного акту).

Юридична практика: поняття, структура, види. Шляхи вдосконалення юридичної практики у сучасній Україні.

Поняття, суть та зміст правосвідомості та правової культури. Функції правової культури. Шляхи формування правової культури в Україні.

Право і поведінка. Поняття правомірної поведінки. Його структура: суб'єкти, об'єктивна та суб'єктивна сторони, об'єкт. Види правомірної поведінки. Соціально-правова активність особи. Конформістська та маргінальна поведінка. Повага до права та правова звичка. Стимулювання правомірних діянь.

Поняття та ознаки правопорушення. Юридичний склад правопорушення. Суб'єкт і об'єкт, суб'єктивна та об'єктивна сторони правопорушень. Види правопорушень. Злочини та провина. Соціальне коріння (причини) правопорушень. Шляхи та засоби їх попередження та усунення.

Юридична відповідальність: поняття, ознаки, види. Цілі, функції та принципи юридичної відповідальності. Обставини, що виключають протиправність діяння та юридичну відповідальність. Юридична відповідальність та інші заходи державного примусу.

Правове регулювання у суспільстві (поняття, відмінність підходів). Основні елементи механізму правового регулювання. Основні напрями вдосконалення механізму правового регулювання.

Формування та розвиток ідей порівняльного права. Порівняльне право як наука та навчальна дисципліна. Класифікація національних правових систем. Критерії класифікації правових систем.

Основні етапи становлення та розвитку романо-германського права. Відмінні риси та особливості романо-германського права. Поняття та види джерел романо-германського права. Первинні джерела романо-германського права. Закон. Вторинні джерела романо-германського права. Прецедент. Доктрина. Звичай у системі джерел романо-германського права.

Особливості поняття та змісту англосакського права. Становлення та розвиток загального права. Основні джерела англосакського права. Їх поняття, критерії класифікації, види.

Особливості релігійних правових систем. Основні риси та особливості мусульманського права. Джерела мусульманського права. Іудейське право та його особливості. Основні принципи іудейського права. Джерела іудейського права.

### **Конституційне право України**

Конституційно-правові інститути та норми: поняття, ознаки, види. Конституційні правовідносини: ознаки, склад. Джерела конституційного права України. Конституційно-правова відповідальність: поняття, форми, суб'єкти, підстави.

Поняття, сутність та класифікація конституцій. Юридичні властивості Конституції України. Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України. Правова охорона Конституції України: поняття, принципи, елементи. Поняття конституційного ладу України. Загальна характеристика засад конституційного ладу України. Характеристика форми української держави. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні.

Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. Конституційно-правовий статус громадських організацій в Україні. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні. Поняття, види та конституційні принципи правового статусу людини і громадянина в Україні.

Поняття та принципи громадянства України. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Поняття та види конституційних прав та свобод людини і громадянина. Особисті (громадянські) права і свободи людини в Україні. Політичні права і свободи громадян України. Соціальні та економічні права та свободи людини і громадянина в Україні. Культурні та екологічні конституційні права та свободи людини і громадянина в Україні. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні. Загальна характеристика конституційних гарантій прав та свобод людини і громадянина в Україні. Організаційно-правові механізми забезпечення конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні.

Поняття, форми та значення безпосередньої демократії в Україні. Поняття та види виборів в Україні. Поняття та конституційні принципи виборчого права в Україні. Види виборчих систем та їх застосування в Україні. Поняття, стадії та принципи виборчого процесу в Україні. Поняття та види референдумів в Україні. Порядок організації та проведення референдумів в Україні.

Поняття та ознаки органу державної влади в Україні. Система органів державної влади в Україні, конституційні принципи їх організації та діяльності. Склад, порядок формування, строки повноважень, дострокове припинення повноважень парламенту України. Структура Верховної Ради України. Повноваження Верховної Ради України. Конституційно-правовий статус народного депутата України, припинення повноважень народного депутата України. Конституційні основи законодавчого процесу в Україні.

Порядок обрання Президента України. Дострокове припинення повноважень та особливості відповідальності Президента України. Повноваження Президента України.

Поняття виконавчої влади та система її органів в Україні. Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Організація роботи Кабінету Міністрів України. Правовий статус Прем'єр-міністра України. Акти Кабінету Міністрів України. Поняття та система центральних органів виконавчої влади в Україні. Система, порядок формування та повноваження місцевих органів виконавчої влади в Україні.

Конституційні засади здійснення судочинства в Україні. Система судів загальної юрисдикції в Україні. Конституційно-правовий статус Верховного Суду України. Конституційно-правовий статус суддів. Конституційно-правовий статус прокуратури в Україні: структура, порядок формування та повноваження. Місце Конституційного Суду України в системі органів державної влади України, порівняльна характеристика з судами загальної юрисдикції. Порядок формування та структура Конституційного Суду України. Повноваження Конституційного Суду України. Організація роботи Конституційного Суду України. Конституційне провадження. Статус суддів Конституційного Суду України: повноваження, гарантії діяльності, припинення повноважень судді Конституційного Суду України.

Поняття та принципи (засади) територіального устрою України. Система адміністративно-територіального устрою України. Види та статус адміністративно-територіальних одиниць. Автономна Республіка Крим як територіальна автономія у складі України: поняття, ознаки, органи державної влади та місцевого самоврядування в АРК. Поняття та юридична природа місцевого самоврядування в Україні. Конституційно-правовий статус територіальної громади. Форми безпосереднього волевиявлення територіальної громади. Сільські, селищні, міські ради: порядок формування, повноваження, структура, організація роботи. Особливості правового статусу районних та обласних рад. Статус депутатів місцевих рад. Сільський, селищний та міський голова: порядок обрання, повноваження, підстави дострокового припинення повноважень. Виконавчі органи місцевих рад: порядок формування, повноваження, структура, організація роботи. Служба в органах місцевого самоврядування.

### **Адміністративне право**

Функції державного управління. Принципи державного управління. Поняття, предмет та метод адміністративного права. Реформа адміністративного права як складова адміністративної реформи. Адміністративно-правові норми: поняття, структура, види.

Поняття, підстави виникнення адміністративно-правових відносин. Структура та види адміністративно-правових відносин.

Адміністративно-правовий статус біженців. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян. Державний контроль за діяльністю об'єднань громадян. Поняття та основні принципи державної служби. Поняття та класифікація державних службовців. Вимоги щодо вступу на державну службу. Права та обов'язки державних службовців.



Юридична відповідальність за службові правопорушення. Орган виконавчої влади: поняття, ознаки, класифікація, система. Форми управлінської діяльності: поняття, класифікація. Акт управління: поняття, основні ознаки, класифікація. Адміністративний договір: поняття ознаки. Методи управління: поняття, ознаки, види. Заходи адміністративного примусу та їх класифікація. Адміністративно-попереджувальні заходи. Заходи адміністративного припинення. Адміністративно-правові режими: поняття види. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки. Юридичний склад адміністративного правопорушення: поняття, елементи. Характеристика адміністративних стягнень. Правила накладення адміністративних стягнень. Характеристика обставин, що виключають адміністративну відповідальність.

Контроль за законністю в державному управлінні та його види. Нагляд за законністю в державному управлінні. Поняття, загальні та особливі ознаки адміністративного процесу. Принципи та структура адміністративного процесу. Адміністративно-процесуальні норми: поняття, особливості, види.

Загальна характеристика права на звернення. Види звернень. Вимоги, що висуваються до звернень громадян та терміни розгляду звернень. Стадії провадження в справах звернень громадян. Провадження в справах про адміністративні правопорушення: поняття, ознаки, суб'єкти. Строки в провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження в справах про адміністративні правопорушення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття, види. Загальна характеристика стадій розгляду справ про адміністративні правопорушення. Загальні правила виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Загальна характеристика дисциплінарного провадження. Особливості дисциплінарного провадження щодо працівників органів внутрішніх справ. Особливості дисциплінарного провадження щодо прокурорських працівників. Особливості дисциплінарного провадження щодо суддів.

Державна реєстрація нормативних актів органів виконавчої влади. Державна реєстрація юридичних та фізичних осіб-підприємців. Реєстрація об'єднань громадян. Реєстрація символіки об'єднань громадян. Порядок ліцензування господарської діяльності. Управління адміністративно-політичною сферою: поняття, особливості.

Збройні Сили України: поняття, склад. Управління Збройними Силами України. Звільнення від призову. Відстрочка від призову.

Характеристика адміністративно-правових режимів, встановлених на державному кордоні. Правовий статус органів, які здійснюють адміністративно-правові режими на державному кордоні. Система органів державного управління безпекою. Система та види діяльності органів внутрішніх справ. Порядок застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку. Система органів управління юстицією. Система органів управління закордонними справами. Основи організації системи освіти. Органи управління освітою. Суб'єкти державного управління та регулювання у сфері наукової діяльності. Організація управління охороною здоров'я. Система органів управління у сфері соціального захисту населення. Державна служба зайнятості: склад,

повноваження. Поняття та особливості галузевого управління. Система та правовий статус органів управління економікою. Поняття та особливості міжгалузевого управління. Загальна характеристика управління у сфері охорони навколишнього середовища. Органи управління у сфері охорони навколишнього середовища.

## **Трудове право**

**Загальна частина.** Поняття трудового права України як галузі права. Місце трудового права в системі права України. Комплекс суспільних відносин, що є предметом трудового права. Особливості методу трудового права у сучасних умовах. Система трудового права і трудового законодавства. Предмет, метод і система науки трудового права. Роль, функції трудового права і тенденції його розвитку.

Поняття і значення основних принципів трудового права України. Система основних принципів трудового права України. Принципи трудового права України, закріплені в Кодексі законів про працю України й інших законодавчих актах про працю. Зміст принципів трудового права України і гарантії забезпечення їхнього дотримання.

Поняття джерел трудового права України, їх класифікація. Особливості системи джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Кодекс Законів про працю України як основне кодифіковане джерело трудового права. Локальні правові норми. Значення керівних роз'яснень пленуму Верховного Суду України. Єдність і диференціація правового регулювання праці. Міжнародні правові акти з регулювання найманої праці.

Поняття і класифікація суб'єктів трудового права України. Правовий статус суб'єкта трудового права. Працівники як суб'єкти трудового права. Власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган як суб'єкт трудового права. Проблеми визначення поняття "роботодавець" у сучасному трудовому праві. Трудова правосуб'єктність підприємства, установи, організації як суб'єкта трудового права. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Профспілковий орган підприємства як суб'єкт трудового права. Державні органи, що виступають суб'єктами трудового права України.

Поняття і система правовідносин у трудовому праві. Поняття трудового правовідношення та його суб'єкти. Умови і підстави виникнення, зміни і припинення трудового правовідношення. Зміст трудового правовідношення. Загальна характеристика правовідносин, похідних від трудових, у трудовому праві України. Правовідносини з забезпечення зайнятості і працевлаштування. Організаційно-управлінські правовідносини у сфері праці. Правовідносини з фахового підготування кадрів. Правовідносини з нагляду і контролю за охороною праці і дотриманням трудового законодавства. Правовідносини з матеріальної відповідальності. Правовідносини з вирішення трудових спорів.

Історія виникнення колективних договорів та етапи їхнього розвитку в Україні. Поняття, форми і значення колективно-договірного регулювання соціально-трудових відносин. Нормативні акти, що визначають правові засади колективно-договірного регулювання. Поняття колективного договору. Колективні переговори щодо укладення колективного договору. Порядок укладення колективного договору

і його затвердження. Контроль за виконанням колективного договору і види відповідальності за невиконання зобов'язань з колективного договору. Поняття колективних угод та їхні види. Укладення колективних угод, строки і сфера їхньої дії.

Поняття і значення міжнародно-правового регулювання праці. Суб'єкти, джерела і принципи міжнародно-правового регулювання праці. Міжнародна організація праці /МОП/, її завдання і функції. Взаємодія національних і міжнародних норм про працю. Загальна характеристика найважливіших конвенцій і рекомендацій МОП про працю.

**Особлива частина.** Поняття і форми зайнятості. Державна політика у сфері зайнятості. Загальна характеристика законодавства України про зайнятість. Міжнародно-правові акти про зайнятість. Поняття і правова організація працевлаштування. Специфіка працевлаштування слабо захищених категорій /інвалідів, молоді й ін./. Поняття безробітного. Правовий статус безробітного. Державна служба зайнятості, її права й обов'язки. Правові відносини органів державної служби зайнятості з підприємствами.

Трудовий договір як одна з форм реалізації права вільно розпоряджатися своїми можливостями до праці. Поняття трудового договору і його характеристика у сучасний період. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, пов'язаних із працею. Сторони трудового договору. Укладення трудового договору. Види трудового договору. Контракт - особлива форма трудового договору. Атестація працівників. Загальний порядок прийому на роботу. Зміна умов трудового договору. Сумісництво і суміщення.

Загальна характеристика засад припинення трудового договору, їхня класифікація. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Розірвання трудового договору за вимогою органів, що не є його стороною. Порядок звільнення з роботи. Порядок оформлення звільнення працівника з роботи.

Правове поняття робочого часу і часу відпочинку за трудовим правом України. Норми праці і види робочого часу. Режим і врахування робочого часу. Понаднормова робота. Поняття і види часу відпочинку. Право працівника на відпустку і гарантії його реалізації. Характеристика Закону України "Про відпустки". Види відпусток та їх тривалість. Порядок надання відпусток.

Поняття заробітної плати і її відмінність від інших виплат. Характеристика Закону України "Про оплату праці". Методи правового регулювання заробітної плати в Україні. Нормування праці. Тарифна система та її елементи. Системи оплати праці. Оплата праці при відхиленнях від нормальних умов праці. Форми матеріального стимулювання праці працівників. Порядок виплати заробітної плати. Поняття і види гарантійних виплат і доплат. Поняття компенсаційних виплат. Право працівника на оплату праці та його захист.

Поняття і значення трудової дисципліни, методи її забезпечення. Поняття внутрішнього трудового розпорядку як основи організації праці. Основні трудові обов'язки сторін трудових правовідносин. Заходи заохочення за успіхи у роботі і порядок їх застосування. Дисциплінарна відповідальність у трудових

правовідносинах. Поняття дисциплінарного проступку. Види дисциплінарної відповідальності. Заходи дисциплінарного стягнення і порядок їх застосування. Інші заходи впливу на порушення трудової дисципліни.

Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності за трудовим правом України. Підстави й умови матеріальної відповідальності. Види і межі матеріальної відповідальності працівників. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Порядок визначення розміру шкоди, предмета відшкодування. Порядок відшкодування шкоди, заподіяної працівниками. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за шкоду, заподіяну працівнику.

Поняття охорони праці, нормативно-правова база її регулювання. Охорона праці як інститут трудового права України із забезпечення здорових і безпечних умов праці в сучасних умовах. Гарантії прав громадян на охорону праці. Характеристика Закону України "Про охорону праці". Основні принципи державної політики у сфері охорони праці.

Організація охорони праці на підприємстві. Розслідування й облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Забезпечення охорони праці. Норми і правила з техніки безпеки і виробничої санітарії. Спеціальні правила охорони праці на важких, шкідливих і небезпечних роботах. Охорона праці жінок, неповнолітніх і осіб із зниженою працездатністю. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Поняття трудових спорів і конфліктів та їх види. Принципи вирішення трудових спорів і конфліктів. Причини виникнення трудових спорів і конфліктів. Поняття індивідуального трудового спору. Органи з розгляду індивідуальних трудових спорів. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів. Розгляд судом спорів про поновлення на роботі. Поняття колективного трудового спору. Загальна характеристика Закону України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Юрисдикційні органи з вирішення колективних трудових спорів і конфліктів. Право на страйк і його реалізація. Підстави визнання страйку незаконним. Правові наслідки законного і незаконного страйку.

## **Кримінальне право**

**Загальна частина.** Загальна характеристика Кримінального кодексу України та відносин, які ним регулюються. Чинність законодавства про кримінальну відповідальність в часі, просторі і по колу осіб. Поняття, підстава, межі та форми реалізації кримінальної відповідальності.

Поняття та ознаки злочину. Класифікація злочинів. Поняття складу злочину. Елементи та ознаки складу злочину. Поняття, форми та види вини. Поняття, зміст та види стадій вчинення злочину. Поняття та правові наслідки добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Стадії вчинення злочину, на яких можлива добровільна відмова.

Поняття та види причетності до злочину. Поняття, ознаки та форми співучасті у вчиненні злочину. Види співучасників злочину. Експес співучасника. Множинність злочинів та її форми. Необхідна оборона та умови її правомірності.

Перевищення меж необхідної оборони. Крайня необхідність та її відмежування від необхідної оборони. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Поняття, мета та види кримінальних покарань. Система покарань за законодавством про кримінальну відповідальність України. Основні покарання, їх види та характеристика. Кримінально-правова характеристика довічного позбавлення волі. Загальні засади призначення покарання. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Призначення покарання за сукупністю злочинів і за сукупністю вироків. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Поняття та ознаки неосудності. Правові наслідки визнання особи неосудною. Поняття судимості та строки її погашення. Кримінальна відповідальність неповнолітніх. Особливості покарання неповнолітніх.

**Особлива частина.** Поняття та особливості спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності. Кримінально-правова характеристика посягання на життя державного чи громадського діяча. Кримінально-правова характеристика державної зради. Кримінально-правова характеристика диверсії. Кримінально-правова характеристика шпигунства.

Поняття та види вбивства. Кримінально-правова характеристика умисного вбивства. Кримінально-правова характеристика умисного вбивства при обтяжуючих обставинах. Кримінально-правова характеристика умисних вбивств при пом'якшуючих обставинах. Кримінально-правова характеристика погрози вбивством. Кримінально-правова характеристика доведення до самогубства. Кримінально-правова характеристика зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Кримінально-правова характеристика зараження венеричною хворобою. Кримінально-правова характеристика незаконного проведення абортів. Поняття та види злочинів проти волі, честі та гідності особи. Кримінально-правова характеристика торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини.

Кримінально-правова характеристика грубого порушення законодавства про працю. Кримінально-правова характеристика порушення вимог законодавства про охорону праці. Кримінально-правова характеристика перешкоджання здійсненню виборчого права. Кримінально-правова характеристика порушення таємниці голосування.

Поняття і види злочинів проти власності. Відмежування крадіжки, грабежу та розбою за способом їх вчинення, за об'єктом злочину та за особливістю конструкції об'єктивної сторони складу злочину. Кримінально-правова характеристика вимагання. Кримінально-правова характеристика заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Кримінально-правова характеристика привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна. Кримінально-правова характеристика придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного злочинним шляхом. Кримінально-правова характеристика порушення порядку

зайняття господарською та банківською діяльністю. Кримінально-правова характеристика шахрайства з фінансовими ресурсами. Кримінально-правова характеристика контрабанди. Кримінально-правова характеристика ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів. Кримінально-правова характеристика фіктивного підприємництва.

Кримінально-правова характеристика незаконного полювання. Кримінально-правова характеристика незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом. Кримінально-правова характеристика незаконного заволодіння транспортним засобом. Кримінально-правова характеристика бандитизму. Кримінально-правова характеристика порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Кримінально-правова характеристика створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Кримінально-правова характеристика втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Кримінально-правова характеристика зловживання владою або службовим становищем. Кримінально-правова характеристика перевищення влади або службових повноважень. Кримінально-правова характеристика хабарництва. Кримінально-правова характеристика службового підроблення. Кримінально-правова характеристика службової недбалості. Кримінально-правова характеристика хуліганства. Кримінально-правова характеристика закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку. Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо судді, народного засідателя чи присяжного. Кримінально-правова характеристика завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину. Кримінально-правова характеристика завідомо неправдивого показання. Кримінально-правова характеристика втручання в діяльність судових органів. Кримінально-правова характеристика незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Кримінально-правова характеристика посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя. Кримінально-правова характеристика постановлення суддею (судьями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. Кримінально-правова характеристика притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності.

### **Кримінальне процесуальне право**

**Загальна частина.** Поняття, завдання та зміст кримінального процесу. Поняття стадій кримінального процесу та їх система. Кримінально-процесуальна форма, функції, правовідносини. Поняття, суть і завдання кримінально-процесуального закону. Дія кримінально-процесуального закону в просторі, часі та щодо осіб. Кримінально-процесуальна норма.

Поняття, значення і система засад (принципів) кримінального процесу. Класифікація засад (принципів) кримінального процесу. Характеристика окремих принципів (засад) кримінального процесу. Поняття і класифікація учасників кримінального процесу. Посадові особи, які ведуть та безпосередньо

здійснюють кримінально-процесуальне провадження. Особи, які мають та обстоюють у кримінальному процесі власні інтереси. Особи, які захищають та представляють інтереси інших осіб. Особи, які сприяють кримінальному процесу і здійсненню правосуддя

Поняття кримінально-процесуального доказування та його значення. Предмет доказування. Класифікація доказів та їх джерел. Способи збирання, перевірки й оцінки доказів та їх процесуальних джерел. Особливості процесу доказування на окремих стадіях кримінального судочинства.

Поняття процесуальних строків та їх значення у кримінальному процесі. Строки провадження слідчих і процесуальних дій та порядок їх обчислення. Продовження строків досудового слідства. Поняття і склад судових витрат. Процесуальний порядок відшкодування судових витрат

Форми фіксування кримінального провадження. Протокол. Додатки до протоколів. Підготовка протоколу та додатка. Застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження. Журнал судового засідання. Реєстр матеріалів досудового розслідування. Процесуальні рішення.

Поняття, підстави і мета заходів забезпечення кримінального провадження. Види заходів забезпечення кримінального провадження. Процесуальний порядок обрання, зміни і скасування заходів забезпечення кримінального провадження.

**Особлива частина.** Поняття, значення і завдання досудового слідства. Форми розслідування кримінальних справ. Поняття і характеристика основних положень досудового слідства. Поняття і сутність слідчих (розшукових) дій. Загальна характеристика слідчих (розшукових) дій. Поняття і сутність негласних слідчих (розшукових) дій. Загальна характеристика негласних слідчих (розшукових) дій. Поняття і підстави повідомлення про підозру. Процесуальне оформлення повідомлення про підозру. Пред'явлення обвинувачення. Допит обвинуваченого. Притягнення як обвинувачених окремих посадових осіб. Зміна і доповнення обвинувачення. Оскарження рішень слідчого та прокурора про притягнення особи як обвинуваченого. Поняття, підстави та процесуальний порядок закінчення досудового розслідування. Підстави, форми та процесуальний порядок продовження строку досудового розслідування. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування. Оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора.

Загальні положення досудового розслідування кримінальних проступків. Слідчі (розшукові) дії під час досудового розслідування кримінальних проступків. Особливості закінчення досудового розслідування кримінальних проступків. клопотання прокурора про розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні

Підготовча частина судового засідання. Вирішення питань, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду. Закінчення підготовчого провадження і призначення судового розгляду. Матеріали кримінального провадження (кримінальна справа) та право на ознайомлення з ними.

Строки і загальний порядок судового розгляду. Незмінність складу суду. Запасний суддя. Головуючий у судовому засіданні. Безперервність судового розгляду. Наслідки неприбуття учасників судового розгляду. Обов'язки присутніх у залі судового засідання. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження та проведення слідчих (розшукових) дій під час судового провадження. Межі судового розгляду.

Процедура судового розгляду. Відкриття судового засідання. Оголошення складу суду і роз'яснення права відводу. Початок судового розгляду. Роз'яснення обвинуваченому суті обвинувачення. Визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження. Розгляд судом клопотань учасників судового провадження. Судове слідство. Судові дебати та останнє слово підсудного. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Види судових рішень. Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень, їх форма. Зміст ухвали. Види вироків. Зміст вироку. Проголошення судового рішення. Порядок провадження в суді присяжних. Виклик присяжних. Права і обов'язки присяжного. Відбір присяжних у суді. Приведення присяжних до присяги. Усунення присяжного. Порядок наради і голосування в суді присяжних.

Суть, завдання та основні риси апеляційного провадження. Суб'єкти, процесуальний порядок і строки розгляду в суді кримінальних справ у апеляційному провадженні. Перевірка вироків і постанов про застосування чи незастосування примусових заходів виховного і медичного характеру, ухвалених місцевими судами. Порядок постановлення ухвали, вироку, постанови апеляційного суду. Звернення до виконання ухвали, вироку, постанови апеляційного суду.

Судові рішення, які можуть бути перевірені в касаційному порядку, та особливості їх розгляду. Особливості розгляду касаційних скарг і подань на судові рішення, які набрали законної сили. Обов'язковість звернення до виконання рішень, які приймає суд касаційної інстанції.

Підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Строк звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Відкриття кримінального провадження за нововиявленими обставинами. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Судове рішення за наслідками кримінального провадження за нововиявленими обставинами.

Набрання судовим рішенням законної сили. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням. Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні. Звернення судового рішення до виконання. Відстрочка виконання вироку. Питання, які вирішуються судом під час виконання вироків. Питання, які вирішуються судом після виконання вироку.

Кримінальне провадження на підставі угод. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Кримінальне провадження на території дипломатичних



представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні.

Особливості провадження у кримінальних справах про злочини неповнолітніх. Предмет доказування у справах про злочини неповнолітніх. Особливості провадження досудового і судового слідства у справах про злочини неповнолітніх.

Поняття примусових заходів медичного характеру та їх види. Процесуальний порядок провадження досудового слідства в справах про діяння неосудних або обмежено осудних осіб. Особливості судового розгляду справ про застосування примусових заходів медичного характеру.

Загальні засади міжнародного співробітництва. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція). Кримінальне провадження у порядку перейняття. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб

## **Цивільне право України**

**Загальна частина.** Цивільне право як приватне право. Поняття цивільного права як галузі права. Предмет цивільно-правового регулювання. Особисті немайнові відносини, які регулюються цивільним правом. Майнові відносини, які регулюються цивільним правом. Метод цивільно-правового регулювання. Загальні засади цивільного права. Функції цивільного права. Структура (система) цивільного права. Місце цивільного права у системі галузей права.

Поняття і структура цивільного законодавства. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства. Система цивільного законодавства. Акти цивільного законодавства України. Конституція України - основа цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України - основний акт цивільного законодавства України. Інші закони України як джерела цивільного законодавства України. Підзаконні нормативні акти як джерела цивільного законодавства України. Акти цивільного законодавства і договір. Роль звичаїв у регулюванні цивільних правовідносин. Міжнародні договори.

Юридичне значення рішень і висновків Конституційного Суду України, постанов (роз'яснень) Пленуму Верховного Суду України і Вищого Господарського Суду України. Кодифікація та інші форми цивільного законодавства. Дія цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.

Прогалини цивільного права (законодавства) та способи їх подолання. Аналогія закону. Аналогія права.

Поняття і предмет науки цивільного права. Функції та завдання науки цивільного права на сучасному етапі. Методи дослідження цивільно-правових інститутів. Взаємодія науки цивільного права з іншими галузями юридичної науки.

Предмет і система цивільного та торгового права зарубіжних країн. Монізм та дуалізм у регулюванні приватно-правових відносин. Джерела цивільного права

зарубіжних країн. Джерела країн континентальної та англо-американської систем права.

Основні інститути цивільного права зарубіжних країн. Правове положення фізичних осіб. Правове положення юридичних осіб. Право власності та інші речові права. Зобов'язальне право. Спадкове право.

Поняття та особливості цивільних правовідносин. Співвідношення цивільних правовідносин з відносинами, що становлять предмет регулювання інших галузей права. Динаміка (виникнення, зміна і припинення) цивільних правовідносин. Юридичні факти і цивільні правовідносини. Загальна характеристика елементів цивільно-правових відносин. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин.

Загальні положення про фізичну особу. Поняття цивільної правосуб'єктності. Правоздатність фізичних осіб. Зміст (обсяг) правоздатності фізичної особи. Правоздатність іноземних громадян і осіб без громадянства. Ім'я фізичної особи. Місце проживання фізичної особи та його юридичне значення. Дієздатність фізичної особи. Поняття та елементи дієздатності фізичної особи. Диференціація дієздатності фізичної особи. Повна неповна та часткова дієздатність фізичної особи. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. Підстави, порядок та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. Особливості правового положення фізичних осіб - підприємців. Опіка та піклування. Акти цивільного стану поняття види і значення.

Поняття та ознаки юридичної особи. Розвиток вчення про юридичні особи в науці цивільного права.

Поняття і види правосуб'єктності юридичних осіб. Цивільна правоздатність юридичної особи. Цивільна дієздатність юридичної особи. Органи юридичних осіб. Індивідуалізація юридичних осіб, її способи та цивільно-правове значення. Найменування юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Цивільно-правовий статус філій та представництв юридичної особи.

Порядок і способи утворення юридичних осіб. Установчі документи юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи та її правове значення. Припинення діяльності юридичної особи. Порядок ліквідації юридичної особи. Задоволення вимог кредиторів. Банкрутство юридичної особи. Реорганізація юридичної особи. Способи реорганізації юридичної особи (злиття, приєднання, поділ та перетворення).

Види юридичних осіб. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства (підприємницькі та непідприємницькі), установи та інші форми, встановленні законом.

Загальні засади та правові форми участі держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах.

Цивільна правоздатність держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах. Реалізація цивільної дієздатності держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних

відносинах. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад.

Поняття та класифікація об'єктів цивільних прав. Оборотоzdатність об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Поняття речі та її ознаки. Класифікація речей та її правове значення. Поняття майна. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Гроші (грошові кошти) та валютні цінності як об'єкти цивільних прав. Поняття цінного паперу. Вимоги до цінного паперу. Групи та види цінних паперів. Передання прав за цінним папером. Виконання за цінним папером. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. Інформація. Послуги та інші дії як об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних прав. Інші об'єкти цивільних прав.

Поняття цивільного права, цивільного інтересу та цивільного обов'язку. Здійснення цивільних прав. Поняття виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків.

Межі здійснення цивільних прав. Здійснення цивільного права всупереч з його призначенням. Зловживання правом. Антимонопольні заборони та правила про неприпустимість недобросовісної конкуренції як різновид межі здійснення цивільного права.

Загальні положення про захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Способи захисту цивільних прав та інтересів: визнання права; визнання правочину недійсним; припинення дії, яка порушує право; відновлення становища, яке існувало до порушення; примусове виконання обов'язку в натурі; зміна правовідношення; припинення правовідношення; відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди; визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Захист цивільних прав та інтересів в адміністративному порядку. Захист цивільних прав та інтересів нотаріусом. Самозахист цивільних прав та інтересів.

Поняття та правова природа правочину. Види правочинів. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Презумпція правомірності правочину. Форма правочину. Сторони в правочині. Тлумачення змісту правочину. Єдність (відповідність) волі і волевиявлення сторін правочинів.

Недійсність правочину. Поняття недійсного правочину. Види недійсних правочинів. Нікчемні та оспорювані правочини. Фіктивні та удавані правочини. Правові наслідки недійсності правочину. Правові наслідки недійсності частини правочину.

Поняття представництва та сфера його застосування. Підстави виникнення та види представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Випадки недопущення представництва.

Склад правовідносин представництва. Повноваження представника. Правові наслідки вчинення правочину представником. Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень. Передоручення.

Види представництва. Представництво за законом. Комерційне представництво. Представництво за довіреністю. Форма та зміст довіреності.

Довіреність юридичної особи. Строк довіреності. Види довіреності. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Поняття і значення строків та термінів у цивільному праві.

Види строків. Строки здійснення цивільних прав. Строки виконання цивільно-правових обов'язків. Загальні правила визначення обчислення строків. Початок перебігу строку. Закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Строки позовної давності. Відмінність строків позовної давності від інших строків у цивільному праві. Поняття та значення строку позовної давності. Види строків позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу строку позовної давності. Зупинення, переривання та поновлення строків позовної давності. Наслідки спливу позовної давності.

Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи. Розвиток концепції особистих немайнових прав у цивільному праві. Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи. Здійснення та гарантії забезпечення особистих немайнових прав. Види особистих немайнових прав. Система особистих немайнових прав у Цивільному кодексі України. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на інформацію про стан свого здоров'я. Право на таємницю про стан здоров'я. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я. Право на свободу. Право на особисту недоторканність. Право на донорство. Право на сім'ю. Право на опіку або піклування. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я. Право на зміну імені. Право на використання імені. Право на повагу гідності та честі. Повага до людини, яка померла. Право на недоторканність ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на особисте життя та його таємницю. Право на інформацію. Право на особисті папери. Право на таємницю кореспонденції. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Право на місце проживання. Право на недоторканність житла. Право на вибір роду занять. Право на свободу пересування. Право на свободу об'єднання. Право на мирні зібрання.

Захист особистих немайнових прав. Способи захисту особистого немайнового права. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Право на відповідь. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.

Право власності в системі речових прав. Власність і право власності. Право власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Зміст права власності як суб'єктивного цивільного права. Здійснення права власності.

Форми і види права власності в Україні. Суб'єкти права власності в Україні. Підстави виникнення права власності. Момент виникнення права власності у

набувача майна за договором. Ризик випадкової загибелі або випадкового зіпсування відчужених речей. Припинення права власності.

Поняття та ознаки права приватної власності. Місце приватної власності серед інших форм приватної власності.

Особливості підстав виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб. Приватизація житла, земельних ділянок, майна державних підприємств як підстави виникнення права приватної власності. Інші підстави виникнення права приватної власності.

Суб'єкти права приватної власності. Об'єкти права приватної власності фізичних осіб. Зміст і здійснення права приватної власності фізичних осіб.

Поняття та ознаки права власності юридичних осіб. Суб'єкти та об'єкти права власності юридичних осіб.

Особливості права власності окремих видів юридичних осіб. Право власності господарських товариств. Право власності господарських об'єднань. Право власності кооперативних організацій. Право власності об'єднань фізичних осіб та благодійних фондів. Право власності професійних спілок, релігійних організацій.

Поняття та ознаки права державної власності. Суб'єкти права державної власності. Об'єкти права державної власності. Підстави виникнення права державної власності. Здійснення права державної власності. Правовий режим майна державного підприємства та державної установи.

Поняття та особливості права комунальної власності. Суб'єкти права комунальної власності. Об'єкти права комунальної власності. Зміст права комунальної власності. Здійснення права комунальної власності. Підстави виникнення права комунальної власності. Цивільно-правовий статус підприємств та установ.

Поняття права спільної власності. Види права спільної власності. Суб'єкти права спільної власності. Право спільної часткової власності. Суб'єкти та об'єкти права спільної часткової власності, підстави її виникнення. Порядок здійснення права спільної часткової власності. Виділення частки учасника спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільній частковій власності. Припинення на право на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників.

Право спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Звернення стягнення на частку майна, що є у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності. Особливості права спільної сумісності власності подружжя. Право власності осіб, які ведуть селянське (фермерське) господарство. Право власності на майно, придбане внаслідок спільної праці членів сім'ї.

Поняття та види речових прав на чуже майно. Загальна характеристика володінням чужим майном. Суб'єкти права володіння чужим майном. Виникнення права володіння. Припинення права володіння. Право користування чужим майном. Поняття та види сервітутів. Встановлення сервітуту. Зміст сервітуту. Земельні сервітути. Особисті сервітути. Припинення сервітутів. Право користування чужою землею для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).

Право користування чужою землею для забудови (суперфіцій). Інші речові права на чуже майно.

Загальна характеристика захисту права власності. Засади захисту права власності. Поняття та основні цивільно-правові способи захисту права власності, їх класифікація.

Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. Захист прав власника від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Захист прав володільця, який не є власником. Позов про виключення майна з опису (звільнення майна з – під арешту). Позов про визнання права власності. Інші цивільно-правові способи захисту права власності. Відповідальність державних органів за видання актів, які порушують права власників. Відповідальність за неправомірне втручання у здійснення власниками своїх повноважень. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінностей.

Поняття права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Здійснення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності. Авторське право та суміжні права. Право промислової власності. Права на засоби індивідуалізації товарів та їх виробників.

**Особлива частина.** Поняття та система зобов'язального права. Поняття та основні риси цивільно-правового зобов'язання. Підстави виникнення цивільно-правових зобов'язань. Сторони цивільно-правового зобов'язання. Підстави та порядок заміни кредитора у зобов'язанні. Заміна боржника у зобов'язанні (переведення боргу). Множинність осіб у зобов'язанні. Зобов'язання часткові, солідарні і додаткові (субсидіарні). Зобов'язання на користь третьої особи. Об'єкти цивільно-правового зобов'язання. Поняття виконання зобов'язання. Загальні умови виконання зобов'язання. Виконання зобов'язання належним чином. Підстави (способи) припинення зобов'язань.

Поняття та загальна характеристика способів забезпечення виконання зобов'язань. Види способів забезпечення виконання зобов'язань. Поняття неустойки (штрафу, пені) та її значення. Види неустойки. Поняття поруки. Особливості відповідальності поручителя. Поняття та загальна характеристика гарантії. Відмежування гарантії від поруки. Поняття та загальна характеристика завдатку. Відмежування завдатку від авансу. Функції завдатку. Поняття, функції та сфера застосування застави. Види застави. Порядок звернення стягнення на предмет застави. Утримання як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язань.

Поняття та особливості цивільно-правової відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Форми та види цивільно-правової відповідальності.

Загальні та спеціальні умови цивільно-правової відповідальності. Цивільне правопорушення і його склад. Поняття шкоди і збитків. Протиправність дій боржника і заподіювача шкоди як умова відповідальності. Підстави, що виключають протиправність. Причинний зв'язок між протиправною поведінкою і її наслідками. Поняття та форми вини у цивільному праві. Випадки відповідальності без вини в цивільному праві.

Підстави звільнення особи від цивільно-правової відповідальності.

Поняття та функції цивільно-правового договору. Реалізація принципу свободи договору. Види цивільно-правових договорів. Нові договірні конструкції в Цивільному кодексі України (публічний договір, попередній договір, договір приєднання, договір на користь третьої особи). Зміст договору. Види умов договору. Укладення договору. Стадії укладення цивільно-правового договору. Поняття та ознаки оферти. Юридична дія оферти. Поняття та ознаки акцепту. Момент укладення цивільно-правового договору. Форма цивільно-правового договору. Зміна та розірвання цивільно-правового договору: підстави та правові наслідки.

Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу. Види договору купівлі-продажу. Сторони договору купівлі-продажу, їх права та обов'язки. Предмет договору. Форма договору.

Зміст договору купівлі-продажу. Істотні умови договору купівлі-продажу.

Момент виникнення обов'язків продавця передати товар. Момент виникнення права власності. Ризик випадкової загибелі проданої речі.

Особливості окремих видів договору купівлі-продажу. Договір роздрібною купівлі-продажу. Договір поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір міни (бартер).

Поняття та ознаки договору дарування. Предмет та форма договору дарування. Сторони договору дарування. Зміст договору дарування. Види договору дарування. Поняття та ознаки договору ренти. Поняття та ознаки договору довічного утримання (догляду). Форма договору довічного утримання. Сторони договору довічного утримання. Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду). Способи забезпечення виконання договору. Особливості припинення договору довічного отримання (догляду).

Поняття та загальна характеристика договору майнового найму (оренди). Елементи договору майнового найму (оренди). Сторони в договорі майнового найму (оренди), їх права та обов'язки. Форма договору майнового найму (оренди). Строк договору майнового найму (оренди). Припинення договору майнового найму (оренди).

Поняття та особливості договору прокату. Особливості договору оренди державного та комунального майна. Поняття та види договору лізингу. Суб'єкти та об'єкти договору лізингу.. Зміст договору лізингу. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму транспортного засобу.

Конституційне право громадян на житло, його зміст та гарантії. Житлові відносини як предмет правового регулювання. Житлове законодавство. Житловий

фонд та його складові частини. Поняття договору найму житлового приміщення. Підстави та особливості укладення договору найму житлового приміщення в будинках державного, комунального та громадського житлових фондів. Предмет договору найму. Сторони договору найму. Поняття члена сім'ї наймача. Права та обов'язки наймача, членів його сім'ї та наймодавця. Підстави та порядок припинення договору найму. Наслідки припинення договору.

Поняття та загальна характеристика договору позички (безоплатного користування майном). Відмінність позички від найму (оренди). Сторони договору позички, їх права та обов'язки. Об'єкт договору позички. Строк договору позички. Форма договору позички. Припинення договору позички. Розірвання договору позички. Правові наслідки припинення договору позички.

Поняття та ознаки договору підряду. Відмежування його від трудового договору, договору поставки та договорів з надання послуг. Форма договору підряду. Зміст договору підряду. Сторони договору підряду, їх права та обов'язки. Порядок укладання договору. Ризик у підрядних відносинах. Відповідальність сторін за невиконання (неналежне виконання) договору. Види договорів підряду. Договір побутового підряду. Особливості договору будівельного підряду. Договір на виконання науково-дослідницьких або дослідно-конструкторських та технологічних роботи. Інші види підрядних договорів.

Поняття та правова природа договору про надання послуг. Відмежування договорів про надання послуг від договорів про виконання робіт. Предмет договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг. Відповідальність сторін за договором про надання послуг. Види договорів про надання послуг.

Транспортні послуги. Види перевезень за законодавством України. Джерела регулювання транспортних перевезень. Загальна характеристика договору про перевезення вантажів. Виконання договорів про перевезення вантажів. Відповідальність сторін за договором про перевезення вантажу. Договір про перевезення пасажирів та багажу. Претензії та позови при перевезеннях. Загальна характеристика про транспортне експедирування. Особливості договору чартеру (фрахтування).

Договір зберігання: поняття, юридична природа, місце серед інших договірних зобов'язань. Сторони, предмет (матеріальний об'єкт), форма та строк договору зберігання. Специфіка правового статусу покладодавця та зберігача. Відповідальність сторін у зобов'язаннях зі зберіганням. Підстави та межі відповідальності зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості зберігання на товарному складі. Загальна характеристика спеціальних видів зберігання.

Соціально-економічна суть страхування та його правове регулювання. Поняття та підстави виникнення страхових зобов'язань. Порядок укладання та форма договору страхування. Зміст договору страхування. Припинення дій та не дійсність договору страхування. Окремі види зобов'язань з особистого страхування. Деякі види зобов'язань з майнового страхування.

Правова природа договору доручення. Співвідношення договору доручення і довіреності. Відмежування договору доручення від агентського договору, договору комісії, договору управління майном, договору про надання послуг. Поняття



договору доручення. Сторони, форма і зміст договору доручення. Зміст доручення та умови його виконання. Суттєві умови договору доручення. Права та обов'язки сторін. Підстави припинення договору доручення. Правові наслідки припинення договору доручення.

Комісія і суміжні правові конструкції. Поняття договору комісії. Елементи договору комісії. Форма договору комісії. Суттєві умови договору комісії. Права та обов'язки сторін за договором. Предмет договору. Припинення договору комісії. Особливості договору консигнації.

Поняття договору управління майном. Правова природа договору управління майном. Відмежування договору управління майном від суміжних правових конструкцій. Об'єкти договору управління майном. Суб'єкти договору управління майном. Здійснення повноважень управителя майна. Відповідальність управителя майном. Підстави і порядок припинення договору управління майном. Особливості управління нерухомістю. Особливості управління грошовими коштами.

Правова природа позики. Відокремлення позики від суміжних правових конструкцій.

Поняття та ознаки договору позики. Елементи договору позики. Зміст договору позики. Форма договору позики. Предмет договору позики. Класифікація видів договорів позики. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання договору позики. Забезпечення виконання договору позики. Припинення договору позики.

Поняття та характеристика кредитного договору. Види кредитів. Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу (депозиту). Види банківських вкладів. Договір банківського рахунку. Поняття та ознаки договору факторингу.

Банківська система України. Правове положення Національного банку і комерційних банків. Загальна характеристика розрахункових правовідносин. Форми розрахунків. Основні види безготівкових розрахунків та їх цивільно-правове регулювання.

Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Виконання платіжного доручення. Розрахунки за акредитивом. Поняття та види акредитиву. Закриття акредитиву. Розрахунки за інкасо. Виконання інкасового доручення. Розрахунки із застосуванням чеків. Оплата чека. Інкасування чека. Розрахунки із застосуванням векселів. Поняття та основні реквізити векселя. Види векселів. Правове регулювання вексельного обігу. Розрахунки готівкою.

Поняття та види договорів щодо до розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Поняття та види ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Субліцензія. Поняття та істотні умови ліцензійного договору. Співвідношення ліцензії та ліцензійного договору. Договір про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття та ознаки, критерії відмежування від суміжних договірних конструкцій (підряду, договору на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських та технологічних робіт).

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності: поняття та особливості співвідношення з іншими договорами у сфері інтелектуальної власності.

Правова характеристика договору комерційної концесії. Особливості предмету та правового становища сторін комерційної концесії. Права та обов'язки праволодільця та користувача. Зміна та припинення договору комерційної концесії.

Поняття договору про спільну діяльність та договору простого товариства у порівняльному аспекті. Елементи договору простого товариства. Зміст договору простого товариства. Відповідальність учасників простого товариства за спільними зобов'язаннями. Виділ частки учасника на вимогу його кредитора. Припинення договору простого товариства. Установчі договори: поняття та юридична природа. Інвестиційні договори. Договори про виробничу кооперацію.

Поняття недоговірних зобов'язань та їх види. Відміна недоговірних зобов'язань від зобов'язань, які виникають із договорів. Система недоговірних зобов'язань.

Загальна характеристика недоговірних зобов'язань із правомірних дій. Поняття, види і характеристика публічної обіцянки винагороди. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Загальне положення про відшкодування шкоди. Поняття та елементи зобов'язань із завдання шкоди. Деліктна відповідальність: поняття, зміст, підстави. Підстави звільнення від відповідальності за завдання шкоди.

Окремі (спеціальні) випадки відповідальності за завдання шкоди. Відповідальність юридичної або фізичної особи за шкоду, завдану їхнім працівником або іншою особою. Відповідальність за шкоду, завдану малолітніми, неповнолітніми та недієздатними особами. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, завдану актами влади. Відповідальність за шкоду, завдану правоохоронними органами. Відповідальність за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Компенсація моральної шкоди.

Загальні положення про спадкування. Поняття і значення спадкового права. Поняття спадкування і права на спадкування. Види спадкування. Об'єкти спадкування. Особливості спадкування окремих видів майна. Відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини.

Спадкування за заповітом. Поняття і ознаки заповіту. Зміст заповіту. Форма заповіту. Обов'язкова частка у спадщині. Недійсність заповіту. Виконання заповіту.

Спадкування за законом. Загальне положення про спадкування за законом. Черги спадкоємців за законом. Порядок закликання до спадкування за законом. Спадкування за правом представлення. Розмір частки спадкоємців за законом.

Здійснення права на спадкування. Прийняття спадщини. Відмова від прийняття спадщини. Спадкова трансмісія. Відумерлість спадщини. Поділ і перерозподіл

спадщини. Відповідальність за боргами спадкодавця. Охорона спадкового майна та управління ним. Оформлення права на спадщину.

Спадковий договір. Поняття та ознаки спадкового договору. Сторони спадкового договору. Зміст спадкового договору. Зміна і припинення спадкового договору.

### **Сімейне право України**

Поняття сімейного права. Проблема визначення сімейного права в системі права. Сімейне право як самостійна галузь права. Предмет сімейного права. Методи сімейного права: диспозитивний та імперативний. Чинники, що обумовлюють сутність методу сімейного права.

Основні засади (принципи) сімейного права: державна охорона сім'ї, материнства, батьківства; недопустимість державного або будь-якого втручання в сімейне життя; пріоритет сімейного виховання; регулювання сімейних відносин за домовленістю між їх учасниками; пріоритет захисту прав та інтересів дітей і непрацевдатних членів сім'ї.

Загальні положення про сімейне законодавство. Конституція України як джерело сімейного законодавства. Сімейний кодекс України – основне джерело сімейного законодавства. Закони та інші нормативні акти в системі сімейного законодавства. Договір як джерело сімейного законодавства. Звичай як джерело сімейного законодавства. Міжнародні договори України в системі сімейного законодавства. Норми сімейного права іноземних держав у системі сімейного законодавства.

Поняття сім'ї в соціологічному і юридичному змістах. Поняття і види сімейних правовідносин. Суб'єкти і об'єкти сімейних правовідносин. Зміст сімейних правовідносин. Юридичні факти в сімейному праві і їх види. Акти громадського стану та їх реєстрація. Виникнення, зміни і припинення сімейних правовідносин. Спорідненість і властивості, їх юридичне значення. Здійснення сімейних прав та виконання обов'язків. Захист сімейних прав та інтересів судом, органами опіки та піклування, нотаріусом. Строки в сімейному праві: їх види та значення. Строки позовної давності.

Поняття шлюбу та його правова природа. Право на шлюб. Умови вступу до шлюбу. Умови укладання шлюбу: позитивні та негативні. Державна реєстрація шлюбу і її юридичне значення. Порядок реєстрації шлюбу. Перепони до вступу у шлюб.

Недійсність шлюбу. Підстави визнання шлюбу недійсним. Абсолютно недійсний шлюб. Шлюб, який визнається недійсним за рішенням суду. Шлюб, який може бути визнаний недійсним судом. Порядок і наслідки визнання шлюбу недійсним. Визнання шлюбу неукладеним.

Загальна характеристика особистих немайнових прав та обов'язків подружжя, їх види. Право на материнство. Право на батьківство. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності. Право дружини та чоловіка на фізичний та духовний розвиток. Право дружини та чоловіка на зміну прізвища. Право дружини та чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань

життя сім'ї. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю Право дружини та чоловіка на свободу та особисту недоторканність.

Загальна характеристика майнових правовідносин подружжя.

Право особистої приватної власності дружини та чоловіка. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка. Право на плоди та доходи від речей, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка. Здійснення дружиною, чоловіком права особистою приватною власності.

Право спільної сумісної власності подружжя. Підстави набуття права спільної сумісної власності подружжя. Об'єкти права спільної сумісної власності подружжя. Виникнення права спільної сумісної власності подружжя на майно, що належало дружині, чоловікові. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності. Договірний режим майна подружжя.

Шлюбний договір. Право на укладення шлюбного договору. Зміст шлюбного договору та його форма. Строк дії шлюбного договору. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна, порядку користування житлом, право на утримання. Зміна умов шлюбного договору. Право на відмову від шлюбного договору. Розірвання шлюбного договору. Визнання шлюбного договору недійсним.

Права та обов'язки подружжя по утриманню. Право одного з подружжя на утримання. Право на утримання після розірвання шлюбу. Способи надання утримання одному з подружжя. Договір подружжя про надання утримання. Визначення розміру аліментів одному з подружжя за рішенням суду. Припинення права одного з подружжя на утримання. Позбавлення права на утримання або обмеження його строком. Право дружини на утримання під час вагітності та у разі проживання з нею дитини. Право чоловіка на утримання у разі проживання з ним дитини. Право на утримання того з подружжя, з ким проживає дитина – інвалід. Припинення права на припинення за домовленістю подружжя. Взаємна участь дружини, чоловіка у витратах на лікування. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають між собою.

Поняття та підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу внаслідок смерті одного з подружжя або оголошення одного з подружжя померлим. Припинення шлюбу в наслідок його розірвання.

Розірвання шлюбу державним органом реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей. Розірвання шлюбу державним органом реєстрації актів цивільного стану за заявою одного з подружжя. Визнання розірвання шлюбу фіктивним.

Розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя яке має дітей. Право на пред'явлення позову про розірвання шлюбу. Заходи суду, щодо примирення подружжя. Підстави для розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя.

Право на вибір прізвища після розірвання шлюбу. Момент припинення шлюбу у разі його розірвання. Реєстрація розірвання шлюбу. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу.

Становлення режиму окремого проживання подружжя, його правові наслідки.

Недійсність шлюбу. Підстави недійсності шлюбу. Час, з якого шлюб є недійсним. Правові наслідки недійсності шлюбу. Особливі правові наслідки недійсності шлюбу. Права та обов'язки батьків і дитини, яка народилася у недійсному шлюбі.

Визначення походження дитини. Загальні підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини.

Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. Визначення походження дитини від батька у разі реєстрації повторного шлюбу з її матір'ю. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини від батька за заявою від жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини за заявою чоловіка, який вважає себе батьком дитини. Визначення батьківства за рішенням суду. Спір про батьківство між чоловіком матері дитини та особою, яка вважає себе батьком дитини. Встановлення факту батьківства за рішенням суду. Визнання материнства за рішенням суду. Встановлення факту материнства за рішенням суду. Реєстрація визнання батьківства, материнства.

Оспорювання батьківства. Спір про материнство.

Особисті немайнові права і обов'язки батьків та дітей.

Підстави позбавлення батьківських прав. Правові наслідки позбавлення батьківських прав. Поновлення батьківських прав.

Права батьків і дітей на майно. Роздільність майна батьків і дітей. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання. Право спільної сумісної власності батьків і дітей. Право батьків та дітей щодо користування майном. Управління майном дитини. Використання доходу від майна дитини. Право власності на аліменти, одержані на дитину.

Обов'язок матері, батька утримувати дитину та його виконання.

Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина та його виконання. Обов'язок повнолітніх дочки, сина утримувати батьків та його виконання.

Поняття і сутність усиновлення. Суб'єкти відносин щодо усиновлення. Особи, які можуть бути усиновлювачам. Особи, які не можуть бути усиновлювачам. Умови, порядок та правові наслідки усиновлення. Визнання усиновлення недійсним. Скасування усиновлення. Позбавлення усиновлювача батьківських прав. Опіка та піклування над дітьми. Патронат над дітьми. Договір про патронат. Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу.

Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Обов'язок по утриманню інших членів сім'ї та родичів.

Усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України. Усиновлення дитини, яка є іноземцем і проживає в Україні. Обмеження права іноземця на таємницю усиновлення, яка є громадянином України. Усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства. Нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями.

## **Цивільне процесуальне право**

Поняття цивільного судочинства та його завдання. Види цивільного судочинства. Стадії та провадження у цивільному процесі. Конституційні принципи цивільного процесуального права, їх значення та система. Принцип змагальності у цивільному процесі. Принцип диспозитивності у цивільному процесі.

Поняття цивільних процесуальних правовідносин і їхні особливості та елементи. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їхня класифікація. Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Склад суду. Відводи. Особи, які беруть участь у справі. Їх поняття і склад. Поняття сторін в цивільному процесі і їх процесуальні права і обов'язки. Процесуальна співучасть. Мета, підстави, види співучасті. Процесуальні права і обов'язки співучасників. Процесуальне правонаступництво. Поняття і підстави правонаступництва. Порядок вступу в процес по справі правонаступника і його правове становище. Поняття, види та цивільно-процесуальний статус третіх осіб у цивільному процесі. Участь у цивільному процесі органів та осіб, які захищають інтереси інших осіб: підстави, форми, правовий статус. Поняття і значення представництва в цивільному процесі. Види представництва. Поняття, види, загальні правила обчислення цивільних процесуальних строків.

Поняття, види і загальні правила визначення цивільної юрисдикції суду. Поняття та види підсудності. Територіальна підсудність цивільних справ. Поняття і види судових витрат у цивільному процесі, їх значення.

Поняття, етапи та загальні правила доказування у цивільному процесі. Поняття та класифікація доказів у цивільному процесі. Предмет доказування. Засоби доказування у цивільному процесі.

Поняття, види, елементи позову в цивільному процесі. Процесуальний порядок пред'явлення позову. Позовна заява та усунення недоліків у ній. Відкриття провадження у справі як стадія цивільного процесу. Захист інтересів відповідача: заперечення проти позову, зустрічний позов. Поняття, підстави, способи та порядок забезпечення позову у цивільному процесі. Підготовка справи до судового розгляду як стадія цивільного процесу, її мета, значення і зміст. Попереднє судове засідання. Поняття і значення стадії судового розгляду цивільних справ. Судове засідання. Ускладнення цивільного судочинства в стадії судового розгляду. Поняття і форми судових рішень у цивільному процесі. Усунення недоліків рішення суду судом, який його ухвалив. Ухвали суду першої інстанції, поняття, зміст, види. Окрема ухвала.

Суть і значення окремого провадження. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження. Особливості розгляду і вирішення справ окремого провадження. Справи про обмеження фізичної особи в дієздатності чи визнання її недієздатною. Справи про визнання особи безвісно відсутньою чи оголошення померлою. Справи про усиновлення дітей. Справи про встановлення фактів, які мають юридичне значення.

Суть і значення апеляційного провадження у цивільному процесі. Право апеляційного оскарження, порядок та строки його реалізації. Порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції.

Суть і значення касаційного провадження у цивільному процесі. Право касаційного оскарження, порядок та строки його реалізації. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Суть і значення перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Суть і значення перегляду судових рішень у зв'язку з винятковими обставинами. Підстави та порядок перегляду справи за винятковими обставинами. Порядок звернення судових рішень до виконання.

### **Господарське право; господарське процесуальне право**

Поняття господарського права. Суб'єкти господарського права: поняття та види. Господарські правовідносини: поняття та види. Предмет господарського права. Методи правового регулювання господарських правовідносин. Принципи господарювання. Поняття, ознаки та особливості господарського законодавства. Система господарського законодавства. Проблеми вдосконалення господарського законодавства. Поняття та ознаки господарської діяльності. Види господарської діяльності. Поняття та ознаки підприємницької діяльності. Принципи підприємницької діяльності. Поняття та ознаки некомерційної господарської діяльності. Державна реєстрація суб'єктів господарської діяльності. Порядок державної реєстрації змін до установчих документів суб'єктів господарювання. Правова характеристика процедури ліцензування господарської діяльності. Відповідальність за здійснення господарської діяльності без державної реєстрації чи без одержання ліцензії. Роль держави в діяльності суб'єктів господарської діяльності.

Поняття та система господарських організацій. Загальна правова характеристика корпоративних підприємств. Акціонерне товариство: поняття та види. Правове положення товариства з обмеженою відповідальністю. Правове положення товариства з додатковою відповідальністю. Правове становище повного товариства. Правове становище командитного товариства. Правова характеристика виробничого кооперативу. Загальна правова характеристика унітарних підприємств. Правове становище приватних підприємств. Правове становище комунальних підприємств. Правове становище державних підприємств. Правове становище казенних підприємств. Характеристика інших видів підприємств. Особливості правового положення відокремлених підрозділів. Правове становище об'єднань підприємств. Порядок створення господарських організацій. Порядок припинення господарських організацій.

Речові права: загальна характеристика та види. Способи виникнення й припинення права власності. Характеристика права оперативного управління. Порівняльно-правова характеристика права повного господарського відання та права власності. Характеристика правостановлюючих документів. Джерела формування майна господарських організацій. Порядок розпорядження майном господарських організацій. Використання прав інтелектуальної власності в господарській діяльності.

Поняття господарських зобов'язань. Характеристика договірних і позадоговірних зобов'язань. Виникнення господарських зобов'язань. Забезпечення виконання господарських зобов'язань як додаткова гарантія

належного виконання зобов'язань. Зміна та припинення господарських зобов'язань.

Поняття та особливості господарського договору, його правова природа. Класифікація господарських договорів. Характеристика основних видів господарських договорів. Форма та зміст господарського договору. Характеристика істотних і додаткових умов господарського договору. Порядок зміни та розірвання господарського договору. Підстави визнання господарського договору недійсним. Поняття та характеристика господарсько-правової відповідальності. Підстави притягнення до господарсько-правової відповідальності. Підстави звільнення особи від господарсько-правової відповідальності. Функції господарсько-правової відповідальності. Характеристика видів господарсько-правових санкцій.

Характеристика штрафних санкцій. Поняття та правова природа оперативно-господарських санкцій. Адміністративно-господарські санкції: поняття та види. Економічна конкуренція: поняття та правові засади підтримки. Поняття та форми прояву недобросовісної конкуренції. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Антиконтурентні дії органів влади та місцевого самоврядування. Монопольне (домінуюче) становище суб'єктів господарювання та зловживання ним.

Поняття економічної концентрації та контроль за її здійсненням.

Поняття природних монополій та суміжних ринків. Державне регулювання їх діяльності. Правовий статус та повноваження Антимонопольного комітету України. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Правова природа зовнішньоекономічних відносин. Зовнішньоекономічні відносини як об'єкт правового регулювання. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Особливості змісту зовнішньоекономічного контракту. Право країни, що визначає права та обов'язки сторін. Базисні умови поставок. Правове регулювання розрахунків в іноземній валюті в зовнішньоекономічній діяльності. Правове регулювання операцій з давальницькою сировиною та бартерних операцій у зовнішньоекономічній діяльності. Загальні положення процедури банкрутства. Поняття неплатоспроможності та банкрутства. Учасники справи про банкрутство, розгляд справ про банкрутство в господарському суді. Мирова угода. Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності

Поняття, ознаки та класифікація інвестицій. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація та види інвестиційних договорів. Інвестиційні договори з особливим суб'єктним складом. Поняття спільного інвестування та його інститутів. Класифікація інститутів спільного інвестування. Управління активами інститутів спільного інвестування. Правове регулювання іноземного інвестування. Правовий статус підприємств з іноземними інвестиціями, порядок їх створення. Державне регулювання інвестиційної діяльності: засоби та механізми реалізації. Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності. Правове регулювання інноваційної діяльності в Україні та сучасний стан інноваційного законодавства України. Поняття, ознаки та напрями інноваційної діяльності. Об'єкти



інноваційної діяльності. Суб'єкти інноваційної діяльності та особливості реалізації ними інноваційних проектів. Державне регулювання інноваційної діяльності.

Правова природа господарських судів та їх місце у судовій системі. Предмет і метод господарського процесуального права. Принципи господарського судочинства. Джерела господарського процесуального права. Загальні положення щодо порядку досудового врегулювання господарських спорів. Порядок пред'явлення і розгляду претензій. Врегулювання розбіжностей, що виникають при укладенні, зміні та розірванні договорів.

Поняття підвідомчості і підсудності справ господарським судам. Територіальна підсудність справ господарському суду. Виключна підсудність.

Учасники господарського процесу. Сторони в судовому процесі. Треті особи як учасники судового процесу. Участь прокурора, судового експерта в судовому процесі.

Поняття та види доказів в господарському процесі. Належність і допустимість доказів. Витребування доказів. Поняття та види процесуальних строків. Встановлення та обчислення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Поняття та склад судових витрат. Судовий збір, сплата судового збору. Визначення розміру сум, що підлягають сплаті за проведення експертизи та послуги перекладача. Поняття та види процесуальних строків. Встановлення та обчислення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків.

Поняття, зміст та форма позовної заяви. Документи, що подаються до позовної заяви. Відмова, повернення позовної заяви. Оскарження відмови чи повернення. Прийняття позовної заяви. Порухення провадження у справі. Загальні засади вирішення господарських спорів у першій інстанції. Строк вирішення справи. Порядок прийняття, форма і зміст рішення. Додаткове рішення, ухвала. Закінчення провадження у справі.

Право апеляційного оскарження. Поняття апеляції. Строк подання апеляційної скарги. Форма і зміст апеляційної скарги. Порядок розгляду апеляційної скарги. Постанова апеляційної інстанції. Повноваження апеляційної інстанції. Порядок розгляду апеляційної скарги. Право касаційного оскарження. Строк подання касаційної скарги. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок розгляду касаційної скарги. Строк розгляду касаційної скарги. Повернення касаційної скарги. Відмова від касаційної скарги.

Повноваження Верховного Суду України при перегляді постанов Вищого господарського суду України. Постанова Верховного Суду України.

Поняття нововиявлених обставин, та підстави перегляду судового рішення. Порядок та строки подання заяви про перегляд судового рішення. Прийняття заяви та перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Обов'язковість виконання судових рішень. Поняття та сторони виконавчого провадження. Наказ господарського суду як виконавчий документ. Строк для пред'явлення наказу до

виконання. Дії господарського суду у разі невиконання рішення, ухвали, постанови.

## 2. Перелік рекомендованої літератури

### Теорія держави і права

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. - №30. - Ст. 141 (тлумачення від 30.09.2016р.).
2. Алексеев С.С. Философия права. – М., 1999.
3. Алексеев С.С. Общая теория права. – М., 2008.
4. Алексеев С.С. Собрание сочинений. В 10 т. Т.8. – М.: Статут, 2010. – 480с.
5. Антологія української юридичної думки: В 10 т. Т. 1: Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права /Упоряд. Бабкін В.Д., Усенко І.Б., Пархоменко Н.М., За заг. ред. Шемшученко Ю.С. - К.: Видавничий дім "Юридична книга", 2002.- 568 с.
6. Байтин М.И. Сущность права (Современное нормативное правопонимание на грани двух веков). 2-е изд. – Саратов, 2005
7. Большой юридический словарь / Под ред. проф.. А.Я. Сухарева. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 858с.
8. Венгеров А.Б. Теория государства и права. – М.: Новый Юрист. – 2008.
9. Власенко Н.А. Теория государства и права: уч. пособие. – М.: Проспект, 2011. – 416с.
10. Гаврилюк Р. Правова природа суспільства: антропосоціокультурний підхід// Право України. – 2015. - №4. – С.110
11. Гаврилюк Р. Верховенство права людини на податки: філософсько-методологічні проблеми розуміння та обґрунтування Право України. – 2015. - №7. – С.84
12. Головатий С. Верховенство права, або ж Правовладдя: вкотре про доктринальні манівці вітчизняної науки // Право України. - 2010. - № 4. - С. 206-225; № 5. - С. 64-77.
13. Григорьев В.А. Общая теория права и государства: Учебник для вузов / В.А. Григорьев. - М.: ИНФРА-М, 2015. - 218 с.
14. Гусарев С.Д., Карпов О.М. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності).- К.: Знання, 2006.- 487 с.
15. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. — Харків: Право, 2009. — 584 с.
16. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – 392 с.
17. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688с.
18. Заморська Л. До питання про визначення категорії «норма права»// Право України. – 2011. - №4. – С.156-160.
19. Иванов, А. А. Теория государства и права [Электронный ресурс]: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» / А. А.

- Иванов; под ред. В. П. Малахова. - М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2015. - 351 с.
20. Коваль М.Г., Запорожець А.М. Юридична деонтологія. – Миколаїв: НУК, 2006. – 27с.
21. Ковальчук В. Легітимність державної влади в правовій теорії та державно-правовій практиці: Монографія. – К., 2011
22. Козюбра М. Верховенство права: українські реалії та перспективи // Право України. - 2010. - № 3. - С. 6-19.
23. Комаров С.А. Общая теория государства и права. – М.: Юрайт. – 2007.
24. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. — Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. — 432 с.
25. Лейст О.Э. Сущность права. Проблемы теории и философии права. – М., 2002.
26. Лемак В. Принцип верховенства права в Україні: основні загрози // Право України. - 2010. - № 3. - С. 44-52.
27. Лившиц Р.З. Теория права. – М., 1994.
28. Магазинер Я.М. Избранные труды по общей теории права. – М.: Юридический центр Пресс, 2006. – 352с.
29. Малько А.В., Матузов Н.М. Теория государства и права. Курс лекций. – М.: Юрист, 2007. – 761с.
30. Мелехин А. В. Теория государства и права: учеб. / А. В. Мелехин. — М.: Маркет ДС, 2007. — 640 с.
31. Общая теория права и государства: Учебник для вузов / В.С. Нерсисянц. - М.: Норма: НИЦ ИНФРА-М, 2015. - 560 с.
32. Оксамытний, В. В. Общая теория государства и права [Электронный ресурс]: учебник для студентов вузов, обучающихся по направлению «Юриспруденция» / В. В. Оксамытний. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. - 511 с.
33. Пацурківський П., Гаврилюк Р. Спонтанність права: кроки за горизонт // Право України – 2016. - №5. – С.101
34. Петражицкий Л.И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности: В 2 т. – СПб., Т. 1, 1909; Т. 2, 1910
35. Петренко А.В. Теория государства и права. – М.: АСТ, 2010. – 160с.
36. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. - К.: Аттика, 2001.
37. Сливка С.С. Юридична деонтологія – К.: Атака, 2008. – 295с.
38. Сухонос В.В. Теорія держави і права: Навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2005. – 536с.
39. Стовба О. Праворозуміння vs правосвідомість: проблеми і перспективи // Право України. - 2010. - № 4.- С. 64-83.
40. Старков, О. В. Теория государства и права [Электронный ресурс]: Учебник / О. В. Старков, И. В. Упоров; под общ. ред. О. В. Старкова. — 4-е изд. — М.: Дашков и К°, 2015. – 372 с.
41. Теорія держави і права: академ. курс: підруч. / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. - К., 2006.
42. Тимошенко В. Визначальні фактори правової свідомості // Право України. - 2008. - № 6. - С. 41.

43. Тімуш І. Правова реальність і правосвідомість: інтегральне розуміння змісту та взаємозв'язку // Право України. - 2010. - № 7. - С. 94-101.
44. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, Г. О. Христова; за заг. ред. О. В. Петришина. – 4-те вид., допов. і змін. – Х. : Право, 2015. – 204 с.
45. Теория государства и права / Хропанюк В.Н. / Под редакцией проф. В.Г. Стрекозова. М.: Интерстиль, 2008. – 384 с.
46. Теорія держави і права: академ.курс: підруч./ за ред.. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К., 2006.
47. Теорія держави і права : навч. посіб. / [О. М. Головка, І. М. Погрібний, О. В. Волошенюк та ін.] ; за заг. ред. І. М. Погрібного ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 276 с.
48. Тертишник В. Верховенство права і закону // Право України. - 2010. - № 6. - С. 87-93.
49. Тертишник В. Забезпечення верховенства права та концептуальні проблеми гармонізації законотворчого процесу // Право України. - 2010. - № 12. - С. 74-80.
50. Філософія прав людини / За ред. Ш. Госепата, Г. Ломана. – К.: Ніка-Центр, 2012
51. Федоренко Г. Теоретичні засади поділу влади в Україні // Право України. - 2008. - № 8. - С. 41.
52. Хропанюк В. Н. Теория государства и права / Под ред. проф. В. Г. Стрекозова. - М.: Интерстиль, 2008. - 384 с.
53. Цокур Є. Шляхи та методи забезпечення легітимності політичної влади // <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=21&c=462>
54. Цокур Є. Політико-правові концепції феномену політичної влади // Право України. - 2009. - №11.
55. Цвік М. В. Фундаментальні проблеми теорії права // Антологія української юридичної думки. Т. 10: Юридична думка незалежної України. - К., 2005.
56. Чиркин В. Е. Публично-правовое образование. - М: Инфра-М Норма, 2012. - 336 с.
57. Шершеневич Г.Ф. Общая теория права: В 2 т. – М., 1995.
58. Шкарабан В. Невідповідність юридичних обов'язків і суб'єктивних прав як перешкода у реалізації рівності та рівноправності // Право України. - 2011. - № 8. - С. 344-350.
59. Шукліна Н. Зміст конституційного принципу визнання людини найвищою соціальною цінністю // Право України. - 2010. - №11. - С. 76-84.

### **Конституційне право**

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. - №30. - Ст. 141 (тлумачення від 30.09.2016р.).
2. Про вибори народних депутатів України: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. - №10-11. - Ст. 73 (редакція станом на 27.02.2016р.).

3. Про Кабінет Міністрів України: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2014. - №13. - Ст. 222 (редакція станом на 25.03.2017р.).
4. Про засади державної мовної політики: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. - №23. - Ст. 218 (редакція станом на 08.11.2016р.).
5. Про всеукраїнський референдум: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. - №44-45. - Ст. 634 (редакція станом на 09.12.2015р.).
6. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2011. - № 38. - Ст.385 (редакція станом на 01.05.2016р.).
7. Про місцеві державні адміністрації: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 1999. - № 20-21- Ст.190 (редакція станом на 16.04.2017р.).
8. Про відновлення дії окремих положень Конституції України: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2014. - № 11- Ст.143.
9. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2015. - № 13- Ст.87 (редакція станом на 20.02.2016р.).
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 1997. - № 24 - Ст.170 (редакція станом на 04.06.2017р.).
11. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. - № 13. - Ст.91 (редакція станом на 16.04.2017р.).
12. Про засади державної регіональної політики: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. - № 13. - Ст.90.
13. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. - № 1. - Ст.1 (редакція станом на 20.04.2017р.).
14. Про співробітництво територіальних громад: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. - № 34. - Ст.1167.
15. Про санкції: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. - № 40. - Ст.2018.
16. Байрачна Л.К. Конституційне право України: підручник для студ. Юр. ВНЗ / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський, В.І. Кичун, В.П. Колісник; НЮАУ ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Право, 2008. – 208 с.
17. Батанов О. Конституційне забезпечення організації місцевого самоврядування в Україні: проблеми формування та шляхи розвитку // Право України. – 2016. - №6 – С.60
18. Демків Р.Я. Конституційне право України: курс лекцій / Р.Я. Демків. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 332 с.
19. Єзеров А. Конституційний конфлікт як феномен та процес в Україні: Монографія. — Одеса: Юридична література, 2008. — 240 с.
20. Задорожня Г.В. Конституційне право України: підручник / Г.В. Задорожня, Ю.А. Задорожний, І.М. Сопілко. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – 448 с.
21. Конституційно-процесуальне право України: навч. Посіб. / О.В. Совгіря. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 536 с.
22. Конституційне право України: посіб. для підготовки до іс- питів / Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин та ін. – 3-тє вид., переробл. та допов. –

Х. : Право, 2016. – 346 с

23. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.
24. Конституційне право України. Повний курс: навч. Посіб. / Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. – 2-ге вид. переробл. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 544 с.
25. Кравченко В.В. Конституційне право України. Навчальний посібник. Друге вид., доповнене. – К.: Атіка, 2010. – 568 с.
26. Курс конституционного права Украины. Том 1. Общая часть: Основы теории конституционного права. Учебник (Под ред. М.А. Баймуратова и А.В. Ботанова). – Х.: Одиссей, 2011. – 672 с. – Серия: «Энциклопедия современного конституционализма»).
27. Лисенков С.Л. Основы конституційного процесуального права: Навч. посібник / С.Л. Лисенков. – К.: Юристконсульт; КНТ, 2009 – 270 с.
28. Медушевский А.Н. Сравнительное конституционное право и политические институты. Курс лекцій. – М.: ГУ ВШЭ, 2010. – 512 с.
29. Орленко В.І. Конституційне право України: Посіб. Для підготовки до іспитів / В.І Орленко, В.В. Орленко. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 152 с. – (Б-чка студента).
30. Погорілко В.Ф. Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред.. В.Ф. Погорілка. – 2-ге вид., переробл. і доопр. – К.:Алерта: КНТ: Центр учбової літератури. 2012. – 432 с.
31. Тодыка Ю. Н. Конституционное право Украины. Отрасль права, наука, учебная дисциплина. – Харьков, 2008. – 500 с.
32. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В. Л. Федоренко. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 616 с.
33. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник. – 3-є вид., перероб. і доп –К.: Юрінком Інтер, 2010. – 516 с.
34. Шаповал В.Н Сравнительное конституционное право / В. Н. Шаповал. - Киев: Княгиня Ольга, 2007.– 723 с.
35. Чиркин В. Е. Конституционное право зарубежных стран. Учебник. – 4-е изд., перераб и доп. – М.: Юристъ, 2011. – С. 10-35.
36. Чушенко В.І. Конституційне право України: Підручник / В.І. Чушенко, І.Я. Заяць; Львівський національний ун-т ім.Івана Франка. – К.: Ін Юре; Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 485 с.
37. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.- Т.6: Т-Я.- К., 2004.- С. 65-66.; Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко.— К., 2006.- 432 с.

### **Адміністративне право, адміністративне судочинство**

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1-212-20) // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. - додаток до № 51, ст.1122 (редакція станом на 07.05.2017р.).

2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - N 35-36, N 37. - ст.446
3. Про державну службу: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 2016. - № 4. - Ст. 43 (редакція станом на 05.01.2017р.).
4. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 р // Відомості Верховної Ради. – 2014.- № 26. - Ст.892
5. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. - № 32. - Ст.409 (редакція станом на 05.01.2017р.).
6. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. –№51. –Ст. 577 редакція станом на 05.01.2017р.).
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 22 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України . –2006. –№ 30. –Ст. 260
8. Адміністративне право України: [навчальний посібник] : [у 2-х томах] / [Галуцько В.В., Олещук В.І., Пихтін М.П. та ін] ; за заг. ред. В.В. Галуцька. — Херсон : ПАТ «Херсонська міська друкарня» 2011.
9. Административное право // Под ред. Ю. М. Козлова, Л. Л. Попова. — М., 2009.
- 10.Адміністративне право України / За ред. проф. Ю. П. Битяка. — Х., 2008.
- 11.Адміністративне право зарубіжних країн [курс лекцій] / О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. Є. Користін та ін.; за ред. О. В. Кузьменко; НАВС. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 525 с.
- 12.Адміністративне право України: підруч. / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – 2-е вид., пере- робл. та доповн. – Х.: Право, 2012. – 656 с.
- 13.Адміністративне право. Альбом схем: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, В. М. Гаращук та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 160 с.
- 14.Административное право зарубежных стран: учебник для студентов, вузов, обучающихся по специальности “Юрис- пруденция” / В. Я. Кикоть, Н. В. Румянцев, Г. А. Василевич. – М., ЮНИТА-ДАНА. Закон и право, 2012. – 431 с.
- 15.Адміністративне судочинство. Для підготовки до іспитів / Тетерчук І.В. - 2015. – 186 с.
- 16.Адміністративне судочинство : навчальний посібник / за заг. ред. проф. О. П. Рябченко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 304 с.
- 17.Адміністративне судочинство України: підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер’янов [та ін.]; за заг. ред. О. М. Пасенюка. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 672 с



- 18.Адміністративне судочинство: навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. – Х.: Право, 2016. – 312 с.
- 19.Андрійцьо В.Д., Трачук П.А. Адміністративне судочинство України: підручник в двох томах.Т.2. / В.Д. Андрійцьо, П.А. Трачук. - Ужгород: Гражда, 2009.- 321 с.
- 20.Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: Курс лекций. — М., 2007.
- 21.Баипшев А. Ф., Ухоль А. М. Административная ответственность за нарушение правил о валютных операциях по действующему законодательству Украины: Учеб. пособие. — Ужгород, 2007.
- 22.Бахрах Д. Н. Административное право: Учеб. для вузов. — М., 2007.
- 23.Бачило Й. Л. Функции органов управления. — М., 2010.
- 24.Битяк Ю. П., Зуй В. В. Административное право Украины (общая часть). — Х., 2009.
- 25.Васильев А. С. Административное право Украины (общая часть): Учеб. пособие. — Х., 2010.
- 26.Гончарук С. Т. Суб'єкти адміністративного права. — К., 2008.
- 27.Гончарук С. Т. Адміністративне право України. — К., 2010.
- 28.Демин А. В. Общие вопросы теории административного договора. — Красноярск, 2007.
- 29.Демський, Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 496 с.
- 30.Загальне адміністративне право. Підручник / За заг. ред. І.С. Гриценка. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 568с.
- 31.Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник— К.: Юрінком Інтер, 2008. - 544 с
- 32.Назаров І. В. Судові системи країн Європейського Союзу та України: генезис та порівняння: [моногр.] / І. В. Назаров. – Х.: Фінн, 2011. – 432 с.
- 33.Публічна влада та управління: принципи і механізм реалізації: [моногр.] / за заг. ред. Н. Р. Нижник. – Чернівці: Тех-нодрук, 2008. – 432 с.
- 34.Пухтецька А. Європейський адміністративний простір / А. Пухтецька. – К.: Юрид. думка, 2010. – 139 с.
- 35.Школик А. М. Порівняльне адміністративне право: навч. посіб. для юрид. фіт-тів та фіт-тів міжнарод. відносин / А. М. Школик. – Л.: ЗУКЦ, 2007. – 226 с.
- 36.Шмідт-Ассманн Е. Загальне адміністративне право як ідея врегулювання: основні засади та завдання систематики адміністративного права / Е. Шмідт-Ассманн; пер. з нім. – К.: К.І.С., 2009. – 523 с.

### **Трудове право**

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. - №30. - Ст. 141 (тлумачення від 30.09.2016р.).
2. Кодекс Законів про працю України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – додаток до №50. – Ст.375 (станом на 30.04.2017р.).
3. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами / за ред.. В.М.Вакуленка, О.П. Товстенка. – К.: Юрінком-Інтер, 1998. - 1040 с.

4. Про колективні договори і угоди: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №36. - Ст. 361.
5. Про зайнятість населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України -2013.-№24. -Ст. 243.
6. Про відпустки: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - №2. -Ст.4.
7. Про оплату праці: Закон України // Відомості Верховної Ради України - 1995. - №17. -Ст. 121.
8. Про професійні союзи, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.99. // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 38. - Ст. 1889.
9. Про охорону праці: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 49. – Ст..668.
10. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - №12. - Ст. 435.
11. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - №22. - Ст. 216
12. Про соціальний діалог в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - №28. - Ст.255.
13. Проект Трудового кодексу України // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>.
14. Положення про примирну комісію, затверджене наказом Національної служби посередництва і примирення № 130 від 18.11.2008 [Електронний ресурс] // Нормативно-правова база Національної служби посередництва і примирення. – Режим доступу: [http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com\\_content&view=article&id=100:2010-02-25-15-18-22&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22](http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=100:2010-02-25-15-18-22&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22) – Офіційний сайт Національної служби посередництва і примирення
15. Положення про трудовий арбітраж: затв. наказом Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 № 135 [Електронний ресурс] // Нормативно-правова база Національної служби посередництва і примирення. – Режим доступу: [http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com\\_content&view=article&id=97:2010-02-25-15-07-59&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22](http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=97:2010-02-25-15-07-59&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22) – Офіційний сайт Національної служби посередництва і примирення
16. Положення про посередника, затверджене наказом Національної служби посередництва і примирення № 133 від 18.11.2008 [Електронний ресурс] // Нормативно-правова база Національної служби посередництва і примирення. – Режим доступу: [http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com\\_content&view=article&id=99:2010-02-25-15-11-8&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22](http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=99:2010-02-25-15-11-8&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22) – Офіційний сайт Національної служби посередництва і примирення
17. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 року № 9: В зб. Постанови Пленуму Верховного Суду України 1972-2002:

- Офіційне видання / За заг. ред. В.Т.Маляренко. – К.: «Видавництво А.С.К.», 2003.
18. Венедіктов С.В. Правове регулювання трудових відносин: вітчизняний та зарубіжний досвід / С.В. Венедіктов. – К.: Алекта, 2012. – 368с.
  19. Венедіктов В.С. Трудове право України /В.С.Венедіктов. – Харків: Консум, 2004. – 304 с.
  20. Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу: Монографія / Відп.ред.Н.М. Хуторян. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – 304 с.
  21. Гущин І.В., Абрамчик Л.Я., Агиевцев С.В. Трудове процесуально-процедурне право: Курс лекцій / Под общ.ред. І.В.Гущина. – Минск: «Дикта», 2008. – 548 с.
  22. Івчук Ю.Ю. Нагляд і контроль у сфері праці у сучасних умовах господарювання. Монографія. – Харків: Видавництво «ФІНН», 2013. – 240с.
  23. Івчук Ю.Ю. Теоретико-правові засади правового регулювання охорони праці в умовах реформування трудового законодавства України. – Монографія. – Харків: Право, 2015. – 288с.
  24. Іншин М.І. Правове регулювання службово-трудової діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України: Навчальний посібник /М.І. Іншин. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. – 672 с.
  25. Іншин М.І., Мацюк А.Р., Соцький А.М., Щербина В.І. Курс порівняльного трудового права: Підручник / За ред. акад. А.Р. Мацюка. – Х.: НікаНова, 2012. – 980с.
  26. Куренной А.М. Трудове право на пути к рынку. - М.: Дело, 1997. - 368 с.
  27. Курс російського трудового права в 3-х то. ТІ: Общая часть /Под ред. Е.Б.Хохлова. СПб: Изд-во С.-Петербуржского университета, 1996.
  28. Лукаш С.С. Співвідношення централізованого і локального регулювання трудових відносин в умовах ринкової економіки: Монографія /С.С. Лукаш. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2009. – 368 с.
  29. Прилипко С.М., Ярошенко О.М. Трудове право України: Підручник /С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. – 728 с.
  30. Прилипко С. М. Трудове право: посіб. для підготовки до держ. іспиту / С. М. При- липко, О. М. Ярошенко. – Х.: Право, 2016. – 212 с.
  31. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. - Харків: "Консул"; 1998.-480 с.
  32. Сыроватская Л.А. Трудове право: Учебник. -М.: Высшая школа, 1995. -225 с.
  33. Сыроватская Л.А. Трудове право: Учебник. - 2-е узд. перераб. и доп. - М.:Юристь, 1998.-312 с.
  34. Татаренко Г.В. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні: Монографія / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, М.П. Стадник [та ін.]. – К.: Ін Юре, 2012. – 540 с.
  35. Толкунова В.Н. Трудове право: конспект лекцій. - М.: Белые альвы, 1998.- 240 с.
  36. Трудове право України: Курс лекцій /Під ред. П. Д.Пилипенко. – Львів:

- Вільна Україна, 2010. – 160 с.
37. Трудовое право: Ученик /Отв. ред. проф..О.В.Смирнов.-М.: Проспект", 1997. – 448 с.
  38. Трудове право України: Курс лекцій /Під ред. П. Д.Пилипенко. - Львів: Вільна Україна, 2006. - 160 с.
  39. Трудовое право : Учебник /Под ред. О.В.Смирнова. - М.: Статус ЛТД, 1996. - 384 с.
  40. Трудовое право России: Учебн.для вузов /отв.ред. проф.. Р.З.Ливши и проф.. Ю.П.Орловський. - М.: Изд. Группа Норма-ИНФРА, 1998. - 480 с.
  41. Трудовое право в вопросах и ответах: Учебно-справочное пособие /Под ред. В.В.Жернакова. - Х.: Одиссей, 2000. - 624 с.
  42. Трудове право України: академічний курс. Підручник / За редакцією П.Д. Пилипенка. – 2014. – 552с.
  43. Трудове право України (Загальна частина) [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Гетьманцева, І. Г. Козуб; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2013. – 311 с.
  44. Трудове право України (Особлива частина) [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Гетьманцева, І. Г. Козуб; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2014. – 503 с.
  45. Трудове право України [Текст] : підручник / [Вишновецька С. В. та ін.; за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника] ; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Ф-т правн. наук, Нац. ун-т «Остроз. акад.», Ін-т права ім. І. Малиновського, Київ. ін-т Нац. ун-ту «Одес. юрид. акад.». – Київ : Леся, 2015. – 531 с.
  46. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
  47. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією В.М. Андріїва, А.Р. Мацюка, О.М. Ярошенка – Київ: Юрінком Інтер, 2016. – 523 с.
  48. Чанышева Г.И., Болотина Н.Б. Трудовое право Украины: Учебник /Г.И. Чанышева, Н.Б. Болотина. – Харьков: «Одиссей», 2008. – 480 с.
  49. Шелеп І.Ф. Трудовий юрисдикційний процес: автореф. дис... канд.юрид.наук: 12.00.05 / І.Ф. Шелеп. – Київ, 2012. – 16 с.
  50. Щербина В.І. Трудове право України: Підручник / За ред. В.С. Венедіктова. – К.: Істина, 2008. – 384с.
  51. Щербина В.І. Ідеологічні основи сучасного трудового права України: монографія / М.І. Іншин, В.І. Щербина. – Х.: Діса плюс, 2016. – 328 с.

### **Цивільне право; цивільно-процесуальне право**

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28 червня 1996 року// Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - Ст.141 (тлумачення від 30.09.2016р.).
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР) -

2003. - №40-44. – Ст.356.
3. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 21-22. – Ст. 135.
  4. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – 19-22. Ст. 144.
  5. Про міжнародні договори України: Закон України № 1906-IV від 29.06.2004 р.// Відомості Верховної Ради України (ВВР) - 2004. - №50. – Ст.540.
  6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. //Відомості Верховної Ради України (ВВР)- 2016. - №31. – Ст.545 (редакція станом на 05.01.2017р.).
  7. Про авторське право і суміжні права: Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1994. - №13. – Ст. 64 (редакція станом на 26.04.2017р.)
  8. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 01.07.2004 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2004. - № 51. – Ст. 553 (редакція станом на 01.01.2017р.).
  9. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 31-32. – Ст.263 (редакція станом на 01.01.2017р.).
  - 10.Бервено С. М. Проблеми договірної права України: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2009
  - 11.Боднар Т. В. Виконання договірних зобов'язань у цивільному праві. – К. : Юрінком Інтер, 2007.
  12. Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право.-Кн. Первая, Общие положения: 3-е изд., стереотип. – М.: Статут, 2009.
  - 13.Грабовська О.О. Доказування у цивільному процесі України: проблеми теорії і практики: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 504с.
  - 14.Дзера О.В. Вибране. Збірник наукових праць. Київська школа цивілістики – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 872с.
  - 15.Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А. П. Гетьман [та ін.]; за ред.: А. П. Гетьман, В. І. Борисова; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – Х.: Право, 2012. – 432 с.
  - 16.Договори у цивільному праві України: навч. посібник // В.В. Луць, М.М. Великанова. – К: Юрінком Інтер, 2016. – 264с.
  - 17.Житловий кодекс України : науково-практичний коментар / За ред. п Харитонова Є.О., Голубєвої Н.Ю. – Х. : Одиссей, 2009. – 480 с.
  - 18.Житлове право України: Навчальний посібник / За ред. Харитонова Є.О. – К.: Істина. 2008. – 160 с.
  - 19.Заїка Ю.О. Право власності. Спадкове право: Навчальний посібник /
  20. Ківалова Т.С. Зобов'язання відшкодування шкоди у цивільному законодавстві України (теоретичні аспекти) : монографія. – Одеса: Юридична література, 2008. – 360 с.

21. Лукасевич-Крутник І.С. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт: монографія / І. С. Лукасевич-Крутник. – Т.: Економічна думка ТНЕУ, 2012. – 178 с.
22. Мичурин Е.А. Гражданское право в схемах. /Е.А. Мичурин /Учебное пособие. –Харьков: Юрсвіт, 2006. –320с.
23. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. - К., 2005.
24. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України / За ред. Є.О. Харитонова. – Х. : Одіссей, 2008. – 560 с.
25. Право на житло в Україні: реалізація та захист : навчально-довідкове видання / За заг ред. Є.О. Харитонова. – Х. : Одіссей, 2008. – 456 с.
26. Право інтелектуальної власності. Підручник/ [О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, Т. С. Ківалова, В. С. Дмитришин, О. О. Кулініч, Л. Д. Романадзе та ін.] за заг. ред. О. І. Харитонової. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 544с.
27. Пучковська І.Й. Неустойка, порука, гарантія, завдаток, застава та притримання як способи захисту прав кредитора в договірному зобов'язанні: навч. посіб. / І. Й. Пучковська. – Х: ФІНН, 2013. – 144 с.
28. Сімейне право України: Підручник/ За ред.. Є.О. Харитонова, Н.Ю. Голубевої. – К.: Істина, 2010. – 320 с.
29. Ткачук О. С. Проблеми реалізації судової влади у цивільному судочинстві: монографія / О. С. Ткачук. – Харків : Право, 2016. – 600 с.
30. Харитонов Є.О. Вступ до цивільного права України: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2006. - 288с.
31. Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Порівняльне право Європи. Основи порівняльного правознавства: Європейські традиції. – Х.: “Одіссей”. – 2006. – 624 с.
32. Харитонов Є.О., Харитонова О.І., Сафончик О.І. та ін. Правове регулювання перевезень в Україні: Навчальний посібник / За ред. Є.О. Харитонова. – Харків: Одіссей, 2006. – 560 с.
33. Харитонов Е.О., Старцев А.В., Харитонова Е.И. Гражданское право Украины : Учебник. – 4-е изд. – Х. : Одиссей, 2008. – 920 с.
34. Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Цивільні правовідносини : Навчальний посібник. – К. : Істина, 2008. – 304 с.
35. Харитонов Є.О. Нариси теорії цивілістики (поняття та концепти) : монографія. – Одеса : Фенікс, 2008. – 464 с.
36. Харитонов Є.О., Харитонова О.І., Старцев О.В. Цивільне право України : Підручник. – Вид.2, перероб. і доп. – К. : Істина, 2009. – 816 с.
37. Цивільний кодекс України: наук.-практ. комент. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Х.: Страйд: ФО-П Лисяк Л. С., 2012–2013. – (Серія "Коментарі та аналітика").
38. Цивільне право України (традиції та новації): монографія / [С. В. Ківалов [та ін.]; за заг. ред. Є. О. Харитонова, Т. С. Ківалової, О. І. Харитонової] ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад". – О.: Фенікс, 2010. – 700 с.

39. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х. : Право, 2011. – Т. 1. – 656 с. Т. 2. – 816 с.
40. Цивільне право України. Навчальний посібник / За ред. О.Є. Харитонова, Н.Ю. Голубевої Н.Ю. – К.: Істина, 2009. – 280 с.
41. Цивільне право України: навч. посіб: у 2 ч. Ч. 2 / за заг. ред. В. А. Кройтора та Ю. І. Чалого ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2010. – 342 с.
42. Цивільне право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 468 с.
43. Цивільне право України: Підруч.: У 2т. // В. І. Борисова, Л. Н. Баранова, І. В. Жилінкова та ін.; 3 заг. Ред.. В.І. Борисової, І.В. Спасибо–Фадєєвої, В.Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 480 с.
44. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар. Вид. п'яте перероб. та доп. / За ред. Харитонова Є.О., Голубевої Н.Ю. – Х. : «Одіссей», 2009. – 1210 с.
45. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Видання шосте, перероблене та доповнене. / За заг. ред. Є. О. Харитонова, Н.Ю. Голубевої – Х.: ТОВ „Одіссей”, 2010. – 1216 с.
46. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової, В.В. Васильченка, Н.Ю. Голубевої. – Х.: Одіссей, 2009.
47. Цивільне право України. Особлива частина: підручник / Мін-во освіти і науки України, Нац. авіаційний ун-т; за заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. – К.: Ліра, 2015. – 1024 с.

### **Кримінальне право; кримінально-процесуальне право**

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28 червня 1996 року// Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - Ст.141 (тлумачення від 30.09.2016р.).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2013. - №№ 9- 10, 11-12, 13. – Ст. 88 (редакція станом на 14.04.2017р.)
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015р. // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/389-19/paran209#n209>
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР)- 2016. - №31. – Ст.545 (редакція станом на 05.01.2017р.).
5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України ” від 18 лютого 1992 р. [Текст]// <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (редакція станом на 12.04.2017р.)
6. Про прокуратуру: Закон України [Текст]// Відомості Верховної Ради України. -2015. - №2-3. – Ст. 12 (редакція станом на 05.01.2017р.)

7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015р. [Текст]// <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (редакція станом на 07.05.2017р.)
8. Про Службу безпеки України: Закон України [Текст]// Відомості Верховної Ради України, 1992. - №27. – ст.. 382 (редакція станом на 28.12.2015р.)
9. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України [Текст]//Відомості Верховної Ради України, 1994. - №11. – ст.. 50; 2003. - №29. – ст.. 233; 2009. - №36-37. – ст.. 511 (редакція станом на 05.01.2017р.).
10. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України [Текст]//Відомості Верховної Ради України, 1993. - №35. – Ст. 358 (редакція станом на 05.01.2017р.).
11. Про очищення влади: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. - №44. – Ст.2041(редакція станом на 05.01.2017р.).
12. Про запобігання корупції: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 49. - Ст.2056 (редакція станом на 30.03.2017р.)
13. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015р. // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/794-19/page> (редакція станом на 05.01.2017р.).
14. Про Національне антикорупційне бюро України: закон України // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> редакція станом на 05.01.2017р.).
15. Беккариа Ч. О преступлении и наказании [Текст] / Ч. Беккариа. — М.: Юриздат, 1939. — 464с.
16. Буняк В.С. Кримінальне право. Загальна частина. Історико-правове дослідження: монографія. – К.:Юрінком Інтер, 2015. – 224с.
17. Вереша Р.В. Кримінальне право України. загальна частина. Навч. посібник. 2-ге вид. [Текст] – К.: Центр учбової літ-ри, 2012. – 320 с.
18. Грошевий Ю.М., Фомін С. Б. Кримінально-процесуальне доказування та оперативно-розшукова діяльність: [нанч. посіб] [Текст] / Ю. М. Грошевий., С.Б. Фомін. - Х.: Право, 2010. - 112 с.
19. Данилевський А.О., Воддарь Г.Е. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи: проблеми кваліфікації та відмежування від суміжних складів злочинів: наук.-пр. пос. [Текст] / А.О. Данилевський ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім.. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім.. Е.О. Дідоренка, 2011. – 152 с.
20. Державне регулювання антикорупційної діяльності. Законодавство. Коментар Роз'яснення / за заг. ред. О.С. Саєнка. - К.: Юрінком Інтер, 2017. – 528с.
21. Затримання особи. Законодавство. Роз'яснення. Судова практика / за заг. ред. І.І. Присяжнюка. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 280с.
22. Захист у кримінальному процесі за новим Кримінальним процесуальним кодексом України : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К. : Центр учб. л-ри, 2013. – 352 с.



23. Каркач П.М. Державне обвинувачення в суді за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч. посіб. / П. М. Каркач. – Х. : Право, 2013. – 184 с.
24. Коваленко Є.Г., Маляренко В.Т. Кримінальний процес України: Підручник [Текст] / 2-е вид., переоб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 712 с.
25. Коржанський М.Й. Проблеми кримінального права: Монографія [Текст] / МВС України, Юрид. акад. - Дніпропетровськ: ЮА МВС України, 2011.-200 с.
26. Кримінальне право України: Загальна частина: [Текст] Підруч. / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; За ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. -3-е вид., переробл. і допов. - К.: Юрінком Інтер, 2010. – 521 с.
27. Кримінальне право України: Особлива частина: [Текст] Підруч. / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, СБ. Гавриш та ін.; За ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. - 3-є вид., переробл. і допов. - К.: Юрінком Інтер, 2010. – 524 с.
28. Кримінальне право. Загальна частина. Підручник/ За ред. А.С.Беніцького, В.С.Гуславського, О.О.Дудорова, Б.Г.Розовського. – К.: Істина, 2011. –1112 с.
29. Кримінальне право України: Особлива частина: [Текст] Підруч. / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, СБ. Гавриш та ін.; За ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. - 3-є вид., переробл. і допов. - К.: Юрінком Інтер, 2010. – 524 с.
30. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар [Текст] / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, СБ. Гавриш та ін.; За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. -4-е вид., доповн. - Х.: Одиссей, 2011. – 582 с.
31. Кримінальне право України: Особлива частина: [Текст] підручник/ Ю.В.Бауман, В.І. Борисов, В.І.Тютюгін та ін.; за ред.. В.В.Сташиса, В.Я.Тація. – Х: Право, 2010. – 608 с.
32. Кримінальне право України: загальна частина: підручник[Текст] / Ю.В.Бауман, В.І. Борисов, В.І.Тютюгін та ін.; за ред.. В.В.Сташиса, В.Я.Тація. – Х: Право, 2010. – 472 с.
33. Кримінальний процес : навч. посіб. для підготовки до іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. – Х.: Право, 2016. – 288 с.
34. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Кримінальне право України: питання та задачі для підготовки до вступних, семінарських та державних іспитів: [Текст] Навч.посіб. За заг.ред О.М. Джуджи. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
35. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : підручник / Кузнецов В. В., Савченко А. В. / За заг. ред. д.ю.н., проф. В. І. Шакуна. – 5-те вид., перероб. – К. : Алерта, 2013. – 320 с.
36. Лобойко Л. М. Кримінальний процес : підручник / Л. М. Лобойко. – К.: Істина, 2014. – 432 с.
37. Навроцький В.О. Українське кримінальне право. Загальна частина. Підручник – К: Юрінком Інтер, 2013. – 712с.
38. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За заг. ред. О. М. Джуджі, А. В. Савченка В. В. Чернея. – К.: Юрінком Інтер, 2017. –

1064с.

39. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України : комент., роз'яснення, док. / відп. ред. В. С. Ковальський. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 408 с. – (Правозастосування).
40. Пихтін М.П., Миронова В.О., Ямкова А.О., Крючок С.В. Кримінальне право України. загальна частина. Збірник схем у 2 ч.[Текст] – Х.: Харків юридичний, 2011, - 204 с.
41. Порівняльна таблиця до проекту Кримінального процесуального кодексу України. Реєстраційний № 9700 [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: [http://wl.cl.rada.gov.ua/pls/zwebn/webproc4\\_1?pf3511=42312](http://wl.cl.rada.gov.ua/pls/zwebn/webproc4_1?pf3511=42312)
42. Правові засади діяльності прокуратури України у сфері виконання покарань / Є.В. Дудко, І.О. Колб, А.В. Савченко та ін.; за заг. Ред.. д.ю.н. проф.. О.М. Джужи та д.ю.н., проф.. О.Г. Колба. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 240 с.
43. Розовський Б.Г., Гуславський В.С. Кримінальне право (Особлива частина). Т.1. Підручник / за ред. О.О.Дудорова, Є.О.Письменського. Т.1. – Луганськ: видавництво «Елтон – 2», 2012. – 780 с.
44. Розовський Б.Г., Гуславський В.С. Кримінальне право (Особлива частина). Т.2. Підручник / за ред. О.О.Дудорова, Є.О.Письменського. Т.2. – Луганськ: видавництво «Елтон – 2», 2012. – 780 с.
45. Розовський Б.Г. Современное оружие сотрудников органов внутренних дел: информационные технологии как ответ на вызовы времени. Научно-техническое пособие. / МВД Украины, Луган гос. ун-т внутр.дел им. Э.А.Дидоренко. – Луганск: РИО ЛГУВД им. Э.А.Дидоренко, 2012. – 104 с.
46. Савченко А.В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) [Текст] навч. посіб. / А.В. Савченко. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 168 с.
47. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса: [Текст] В 2 т. – М. – 1970. – 516 с.
48. Тютюгін В. І. Кримінальне право України. Загальна частина: посіб. для підготов- ки до іспитів / В. І. Тютюгін, О. Д. Комаров, М. А. Рубашенко. – Х.: Право, 2016. – 200 с.
49. Удалова Л. Д. Надання свідку правової допомоги у кримінальному процесі: монографія / Л. Д. Удалова, О. В. Панчук. – К : КНТ, 2014. – 160 с.
50. Флетчер Дж., Наумов А.В. Основные концепции современного уголовного права. [Текст] - М.: Юрист, 2011. - 511 с.

### **Господарське право; господарське процесуальне право**

1. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462 (із змін. та допов.).
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. –2003. – №№40,41,42,43,44. – Ст. 356 (із змін. та доп.).

3. 22. Податковий Кодекс України // Відомості Верховної Ради України .- 2011.- № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17 .- Ст. 112.
4. Про державно-приватне партнерство: Закон України // Офіційний вісник України. – 2010. – № 58. – Ст. 1988.
5. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – № 9. – 2004. – Ст.79.
6. 5.Про акціонерні товариства: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2008. – №№ 50-51. – Ст. 384.
7. Про господарські товариства: Закон України // Відомості Верховної ради України. – 1991. – № 49. – Ст.682.
8. Про кооперацію: Закон України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 33. – ст. 1774.
9. Про кредитні спілки: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15. – ст. 101.
- 10.Про фермерське господарство: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2003.– № 45. – ст. 363.
- 11.Про холдингові компанії в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 34. – ст. 291.
- 12.Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997 р. – № 5. – Ст. 28.
13. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України: Лист Вищого господарського суду України № 01-8/211 від 07.04.2008 р. // Вісник господарського судочинства. –2008. – № 3. – С. 45.
14. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377, поточна редакція – Редакція від 11.08.2013, підстава 406-18.
- 15.Про інноваційну діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – Ст. 266.
- 16.Про наукові парки: Закон України // Відомості Верховної Ради України.– 2009. – № 51. – Ст.757
17. Апаров А.М., Онищенко О.М. Господарське право України. Підручники та навчальні посібники. Том 1: Загальна частина – К: Видавництво Істина, 2016. – 452 с
18. Вінник О.М. Господарське право: навчальний посібник [для студ. Вищ. Навч.закл.] / [О.М.Вінник].- [2-ге вид.,змін. та доп.].- К.:Правова єдність,2009.-766 с.
- 19.Господарське процесуальне право: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М.Ю. Картузова. — Х.: Одиссей, 2011. —400 с.
20. Господарське право: підручник / Д.В.Задихайло, В.М.Пашков, Р.П. Бойчук та ін.; за заг ред. Д.В. Задихайла, В.М.Пашкова. - Х.: Право, 2012. – 696 с.

21. Господарське право [Текст] : навч. посіб. для підгот. до іспитів / В. С. Мілаш. - Харків : Право, 2015. - 328 с
22. Господарське право: підручник / Д.В.Задихайло, В.М.Пашков, Р.П. Бойчук та ін.; за заг ред. Д.В. Задихайла, В.М.Пашкова. - Х.: Право, 2012. – 696 с.
23. Демченко С.Ф. Теоретичні аспекти становлення і розвитку економічного судочинства в Україні: Монографія. — К.: Преса України, 2009. — 472 с
24. Демченко С.Ф. Теоретико-методологічні засади ефективності господарського судочинства: Монографія / С.Ф. Демченко. — К.: Преса України, 2009. — 240 с
25. Зельдіна О.Р., Хрімлі О.Г. Судовий захист прав суб'єктів підприємства: теоретичні та практичні аспекти. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 176с.
26. Мамутов В.К. Хозяйственное право: учебник / В.К. Мамутов, Г.Л. Знаменский, К.С. Хахулин. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 912 с.
27. Мілаш В. С. Підприємницькі комерційні договори в господарській діяльності. Полтава: АСМІ, 2005. – 450 с.
28. Подцерковний О.П. Господарське право: підручник/ О.П. Подцерковний, О.О.Квасницька, А.В.Смітних та ін. – Х.: Одиссей, 2010. – 640с.
29. Правове забезпечення діяльності господарських організацій (довідник юрисконсульта): навчальний посібник /Д.В. Задихайло, А.О.Олефір, В.М.Пашков. -Х:-Юрайт, 2016.-528с.
30. Притика Д.М., Тітов М.І., Гайворонський В.М. та ін. Господарський процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. 4-е вид., перероб. та доп. — Харків: Консум, 2014. - 304с.
31. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар за заг. ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубевої, К.: Правова єдність., 2007. – 1140 с.
32. Чернадчук В.Д., Сухонос В.В. Основи господарського процесуального права України. – Суми: Університетська книга, 2013. – 220 с
33. Щербина В.С. Господарське право: підручник / В.С.Щербина. – [6-те вид., перероб. і доп].- К.: Юрінком Інтер, 2013. – 640 с.

### **3. Оцінювання та організація конкурсного відбору**

3.1. Відповідно до Положення про проведення єдиного фахового вступного випробування з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 081 «Право» в 2017 році, затвердженого Наказом МОН України від 11 квітня 1017 року № 579, вступники, які бажають брати участь у конкурсному відборі на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» в 2017 році на основі ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), проходять додаткові вступні випробування у вищому навчальному закладі.

3.2. Вступні випробування відбуваються у вигляді співбесіди.

3.3. Програма додаткового вступного випробування для здобуття другого (магістерського) рівня за спеціальністю 081 Право на основі ступеня вищої освіти

(освітньо-кваліфікаційного рівня), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), затверджуються рішенням Вченої ради юридичного факультету.

3.4. Знання та вміння, продемонстровані вступником на додатковому вступному випробуванні, оцінюються за шкалою склав/не склав. Апеляції на результати додаткового вступного випробування розглядаються Апеляційною комісією СНУ ім. В. Даля.

3.5. Додаткове вступне випробування для здобуття другого (магістерського) рівня за спеціальністю 081 Право на основі ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), що проводяться СНУ ім. В. Даля, проводитиметься відповідно до розкладу, затвердженого головою Приймальної комісії СНУ ім. В. Даля і оприлюднюється шляхом розміщення на офіційному веб-сайті СНУ ім. В. Даля та інформаційному стенді, але у строки, визначені Положення про проведення єдиного фахового вступного випробування з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 081 «Право» в 2017 році, затвердженого Наказом МОН України від 11 квітня 2017 року № 579.

Завідувач кафедри правознавства  проф. Б.Г. Розовський

Голова фахової атестаційної комісії  доц. О.С. Арсентьєва